



ผลของวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

**The Effects of Distraction Techniques on the Aggressive Behaviors of the
Preschoolers at Watwangmanao School, Phakthor District, Ratchaburi**

บุษยา จอมแก้ว

Butsaya Jomkaew

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

**Master of Education Thesis in Early Childhood Education
Phetchaburi Rajabhat University**

2553

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย นางสาวนุชยา จอมแก้ว

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุเทพ ลีมอรุณ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ)

.....กรรมการ
(ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ประพฤติกิจ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

.....
(ดร.วิวัฒน์ วรวงษ์)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัย นางสาวบุษยา จอมแก้ว สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3-5 ปี ที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกันจำนวน 20 คน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอย่างน้อยจากการคัดเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 วิธี ซึ่งจำแนกตามประเภทและความรุนแรงของพฤติกรรม เพื่อใช้ในการทดลอง 8 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 และแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการทดลอง คือ วิธีการทดสอบค่าไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการตีเพื่อนและขว้างปาสิ่งของ หลังการทดลองลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมชอบสบถหรือพูดคำหยาบ รบกวन्दูกอื่นในชั้น หยิกเพื่อนเตะเพื่อน และผลักเพื่อน หลังการทดลองลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title : The Effects of Distraction Techniques on the Aggressive Behaviors of the Preschoolers at Watwangmanao School, Phakthor District, Ratchaburi Province **Researcher :** Ms. Butsaya Jomkaew **Major :** Early Childhood Education. **Year :** 2010

Abstract

The purpose of the research was to compare the numbers of the aggressive preschoolers before and after using Distraction Techniques. The samples were twenty 3-5 year-old preschoolers who had at least one aggressive behavior, purposively selected from Watwangmanao School, Phakthor district, Ratchaburi province. The instruments used in the research were ten Distraction Techniques, classified by the categories and violence of aggressive behaviors, for the eight week experiment in the second semester of the year 2010 and the Aggressive Behavior Checklist constructed by the researcher. Statistics utilized for data analysis was χ^2 (Chi – Square).

The results revealed that the numbers of the preschoolers who liked to strike their friends and throw things decreased after the experiment significantly at the level of .01; while the numbers of the preschoolers who liked to scold, be impolite, annoy, pinch, kick and push their friends decreased after the experiment significantly at the level of .05

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งคอยแนะนำแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ประพฤติกิจ ที่คอยแนะนำและให้ข้อเสนอแนะ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุเทพ ถิ่นมอรุณ ประธานสอบรองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ และ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ กรรมการสอบ ที่ช่วยแนะนำแก้ไขในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ประพฤติกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี งามสมบัติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชรินทร์ พูลเพชรพันธุ์ ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขและเสนอแนะการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย และเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัย รุ่นที่ 4 และรุ่นที่ 6 ทุกท่านที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบคุณคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะนาว ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์อันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้โอกาสให้ผู้วิจัยได้มีวันนี้ และขอมอบเพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความเพียรพยายาม สำหรับผู้ที่คอยให้กำลังใจทุกท่าน

บุษยา จอมแก้ว

ตุลาคม 2553

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว.....	7
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว.....	8
ชนิดและลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว.....	10
การสังเกตและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว.....	11
ความหมายและความสำคัญของการปรับพฤติกรรม.....	14
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม.....	17
การปรับพฤติกรรม.....	20
การปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมก้าวร้าว.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การออกแบบการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	42
อภิปรายผล.....	42
ข้อเสนอแนะ.....	45
บรรณานุกรม.....	47
ภาคผนวก.....	50
ภาคผนวก ก วิธีเบี่ยงเบนความสนใจสำหรับเด็กปฐมวัย.....	51
ภาคผนวก ข แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย.....	65
ภาคผนวก ค ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	67
ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าว กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	70
ภาคผนวก ง ตารางสรุปผลการตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่ม ตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองในช่วงเวลาที่สังเกต 8 สัปดาห์.....	72
ภาคผนวก จ ตัวอย่างการคำนวณเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดง พฤติกรรมก้าวร้าว (เตะเพื่อน) ก่อนและหลังการทดลอง.....	75
ภาคผนวก ฉ หนังสือราชการขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	77
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
ประวัติผู้วิจัย.....	83

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแสดงจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ก่อนและหลังการทดลองและค่า χ^2 (Chi – Square).....	37

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งสังคมการเรียนรู้และยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจสูง คุณภาพของคนนับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด ลักษณะการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมก็เช่นกัน ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ต้องเป็นบุคคลที่เข้มแข็ง มีความสามารถ มีไหวพริบ มีความรอบรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เป็นและรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกันมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เยาวชนจึงต้องได้รับการฝึกฝนให้สามารถรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมเพื่อนได้ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข การที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะบุคลิกภาพที่เป็นคุณลักษณะจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม (วิณา ประชากุล, 2547)

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก และเมื่อเด็กเจริญเติบโตจนถึงวัยเรียนและถูกส่งไปเข้าโรงเรียนแล้ว สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนนับว่าเป็นแห่งที่สองที่สำคัญมากต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะบทบาทของครูอาจารย์ในการอบรมเด็กไม่ให้มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงนับว่ามีความสำคัญรองจากบิดามารดา โดยการปฏิบัติต่อเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้นอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะครูควรมีบทบาทอย่างมากในการช่วยแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก แต่ถ้าครูปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาจจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เลวร้ายยิ่งขึ้น ดังนั้นในการปฏิบัติต่อเด็กครูควรเป็นคนช่างสังเกตและควรมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กพอสมควร โดยเฉพาะปัญหาทางพฤติกรรมบางอย่างของเด็กครูอาจจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้แต่ปัญหาบางอย่างอาจจะเกินความสามารถของครู โดยเฉพาะปัญหาที่มีได้เกิดขึ้นที่โรงเรียน เพราะปัญหาบางอย่างมีสาเหตุมาจากครอบครัวของเด็ก และสภาพแวดล้อมใกล้บ้านเด็กนั้นคือต้นเหตุเกิดจากบ้านแต่เด็กมาแสดงพฤติกรรมออกที่โรงเรียน ถ้ามีปัญหแบบนี้เกิดขึ้นครูควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมักสร้างปัญหาในการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ห้องเรียนขาดระเบียบวินัยในการดำเนินการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียนเป็นไปอย่างไม่ราบรื่นไม่เรียบร้อย นอกจากนี้พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอาจจะส่งผลเสียต่อตัวเด็กเองในด้านผลการเรียน พัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมในปัจจุบันอาจส่งผลเสียไปถึงอนาคตอีกด้วย ดังนั้นการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย จึงนับได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและสมควรได้รับการแก้ไข (ประสาร ทิพย์ธารา, 2524)

ในประเทศที่เจริญแล้ว เช่น ประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ และยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือมักให้ความสนใจ และให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเป็นอย่างดี ในทุกโรงเรียนจะมีนักจิตวิทยาและครูแนะแนวคอยให้ความช่วยเหลือเด็ก ในรายที่มีปัญหามากจะมีนักพฤติกรรมศาสตร์หรือจิตแพทย์มาช่วยทำงานด้วย ผู้ชำนาญพิเศษนี้จะประชุมกันเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กและหาทางช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ตลอดจนใช้เทคนิคใหม่ ๆ เพราะเขาถือว่าเด็กทุกคนเป็นสมบัติอันมีค่าต้องให้ความช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ก่อนที่เด็กเหล่านี้จะไปสร้างปัญหาทางพฤติกรรมให้แก่สังคม ดังนั้นเด็กจะต้องไม่ได้รับการเฉพาะในด้านการศึกษาเพียงอย่างเดียว เด็กจะต้องได้รับการทั้งทางด้านการศึกษา จิตวิทยาและการแพทย์ควบคู่กันไปด้วย (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

ปัจจุบันการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ทำให้วิถีชีวิตของครอบครัวและสังคมเปลี่ยนแปลงไป กระแสความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว บทบาทของพ่อแม่ที่มีต่อลูกลดน้อยลงเด็กจึงอยู่ในสภาพที่ถูกทอดทิ้ง รู้สึกสับสนและขาดความอบอุ่น ตลอดจนการเลือกปฏิบัติการแข่งขันและการตัดสินค่านิยมของสังคมบางอย่างทำให้เกิดความขัดแย้งและมีผลทำให้เกิดความคับข้องใจในที่สุด สิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งทางบ้านทางโรงเรียนและชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ล้วนมีอิทธิพลในการเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กทั้งสิ้น เด็กที่ได้เห็นแบบอย่างที่แสดงความก้าวร้าว ก็จะส่งเสริมให้เด็กมีความก้าวร้าวได้เช่นกันและถ้าเด็กเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นแล้วได้รับการต่อต้านหรือถูกลงโทษก็จะเกิดความคับข้องใจและจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น แบบอย่างที่เด็กได้เห็นในสภาพสังคมไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง ครูหรือบุคคลอื่นๆ ล้วนมีอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งสิ้น พฤติกรรมก้าวร้าวหลายชนิดเป็นผลมาจากการปฏิบัติทางสังคมที่ให้ผลในการเสริมแรง เช่น เมื่อเด็กมีความคับข้องใจอาจจะร้องไห้ กระแทกเท้าหรือเตะ พ่อแม่มักจะตกใจต่อพฤติกรรมในลักษณะนี้และให้การเสริมแรงโดยการยอมทำตามสิ่งที่เด็กเรียกร้อง หลายคนอาจคิดว่า การลงโทษเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจะเป็นหนทางที่ทำให้เด็กลดความก้าวร้าวได้ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้ใช้การลงโทษ

ในการปรับพฤติกรรมเด็ก เพราะการลงโทษเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมเพียงชั่วคราว แต่ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ควรใช้การเพิกเฉยเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2528)

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้วิจัยที่โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า มีนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวทางกาย เช่น การชอบทบตีเพื่อน การเตะเพื่อน การตอยเพื่อน รังแกเพื่อน ขว้างปาสิ่งของ ฯลฯ รวมทั้งผลการวิจัยของเพ็ญสุข ไทยอุดมทรัพย์ (2551) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีพฤติกรรมเกียจคร้าน ขาดระเบียบ ไม่เชื่อฟัง พูดคำหยาบ ก้าวร้าวทำร้ายเพื่อน และชอบก่อกวนชั้นเรียน ส่วนเพศหญิงมีพฤติกรรม อิจฉาริษยา เจ็บขริมผิดปกตมากกว่าเพศชาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาในห้องเรียน และส่งผลเสียต่อการจัดการเรียนการสอน และการควบคุมชั้นเรียนจึงสมควรได้รับการปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมให้ดีขึ้นเสียแต่เนิ่น ๆ เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้วพฤติกรรมที่มีปัญหานี้ นอกจากจะทำให้เพื่อนในห้องเรียนเกิดความเดือดร้อนแล้วยังจะส่งผลเสียให้กับตัวเด็กและโดยส่วนรวม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนสำหรับสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในห้องเรียนเด็กปฐมวัยที่มีเด็กจำนวนมากที่มาจากครอบครัวและพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกันในขณะที่ครูซึ่งมักมีอยู่คนเดียวต้องทำหน้าที่หลายอย่าง การลงโทษ เข้มงวด ดุ หรือ ว่ากล่าวตักเตือนติเตียนย่อมไม่ได้ผลและเพิ่มปัญหามากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาผลของการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อยโดยไม่มี การลงโทษ และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

สมมุติฐานของการวิจัย

จำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หลังการทดลองจะน้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 20 คน ซึ่งศึกษาอยู่ในห้องเดียวกันของโรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 20 คน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอย่างน้อย จากการสังเกตและคัดเลือกแบบเจาะจงของผู้วิจัยจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และทุกช่วงเวลาที่เด็กแต่ละคนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในขณะที่มีการเรียนการสอนหรือทำกิจกรรม

4. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

4.1 ตัวแปรอิสระ คือการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

4.2 ตัวแปรตาม คือพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยจำนวน 20 คนซึ่งเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจงจากประชากรเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 3 - 5 ปีของโรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สามารถเป็นตัวแทนประชากรเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทั่ว ๆ ไปได้

2. การปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการและทฤษฎีมีความแม่นยำตรงตามโครงสร้างทฤษฎี (Construct Validity) เพราะได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

3. แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าว ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้มีความแม่นยำตรงตามโครงสร้างทฤษฎี (Construct Validity) เพราะได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) หมายถึง การนำเอาหลักการแห่งพฤติกรรมที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้หรือการวางเงื่อนไขและแนวคิดทางจิตวิทยาต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549)

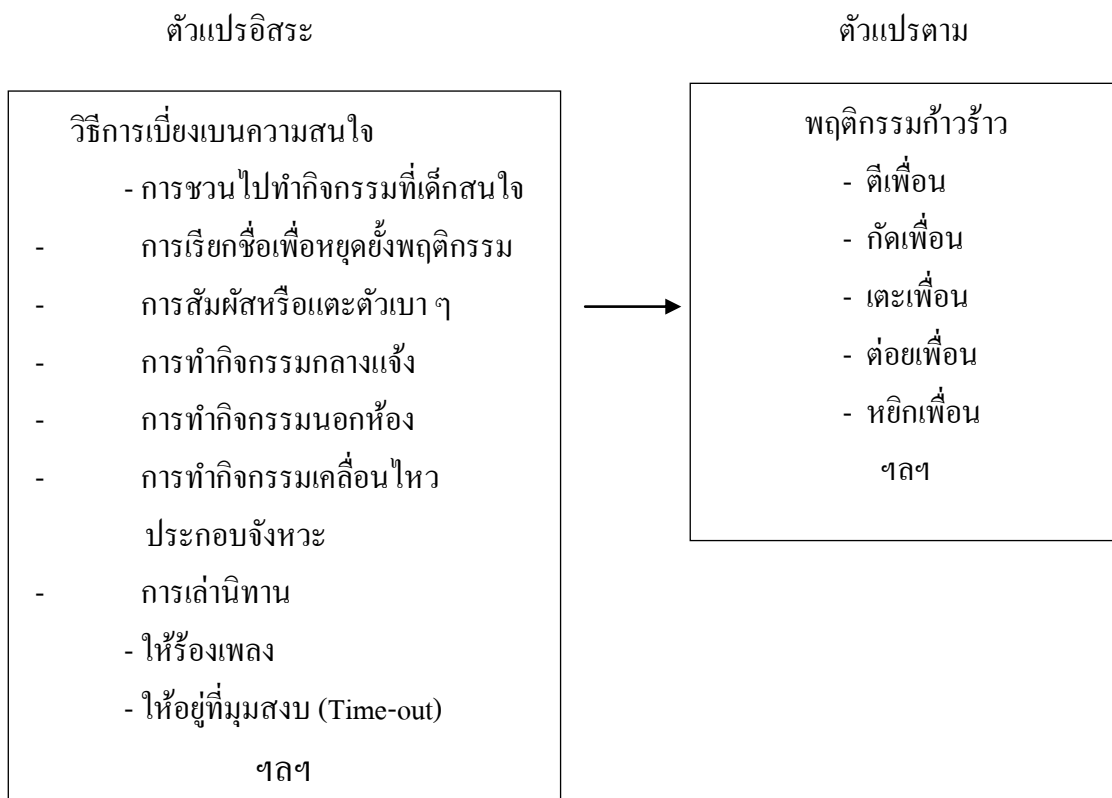
2. วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ (Distraction) หมายถึง วิธีการปรับพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนความสนใจจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่เหมาะสมไปสู่การกระทำอย่างอื่น หรือต่อสิ่งอื่นที่เหมาะสมกว่าโดยไม่มีการลงโทษหรือเสริมแรง เช่น การให้เด็กที่กำลังรังแกเพื่อนไปเล่นตามมุม หรือทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น (ธีระ ประพฤติกิจ, 2538)

3. พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) หมายถึง พฤติกรรมการสนองตอบต่อบุคคลหรือสิ่งของในลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม โดยการแสดงออกทางกาย ทางวาจาที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนทั้งทางร่างกายจิตใจ และทรัพย์สิน ซึ่งสามารถสังเกตและประเมินด้วยแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 23 พฤติกรรม

4. แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior Checklist) หมายถึง แบบสังเกตและประเมินว่าเด็กปฐมวัยแต่ละคนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมก้าวร้าวตามรายการที่กำหนดไว้ 23 พฤติกรรม เช่น ดีเพื่อน หยิกเพื่อน เตะเพื่อน คำเพื่อน เป็นต้น

5. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 20 คน ซึ่งเรียนรวมกันอยู่ในห้องเดียวกันทั้งหมดของโรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจจะเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย โดยไม่ต้องใช้วิธีการลงโทษ
2. เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ถูกปรับพฤติกรรมโดยวิธีเบี่ยงเบนความสนใจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.3 ชนิดและลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.4 การสังเกตและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการปรับพฤติกรรม
 - 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม
 - 2.3 วิธีการปรับพฤติกรรม
 - 2.4 การปรับพฤติกรรมก้าวร้าวโดยวิธีเบี่ยงเบนความสนใจ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมก้าวร้าว
 - งานวิจัยในประเทศ
 - งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

คำว่า พฤติกรรมก้าวร้าว ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ผกา สัตยธรรม (2535) กล่าวว่า ความก้าวร้าว (Aggression) หมายถึงการปฏิบัติของบุคคลที่ก่อให้เกิดภาวะการประจันหน้าหรือต่อต้านกับบุคคลอื่น

ธีรพร อุวรรณโณ (2539) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive behavior) คือการกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด หรือความเจ็บใจกับผู้อื่น การกระทำนี้อาจเป็นการตี การเตะ การต่อย การทำลายข้าวของ การทะเลาะ การดูหมิ่น และการด่าทอ พฤติกรรมก้าวร้าวนี้หากพิจารณาถึงรูปแบบของการกระทำ ก็แบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น 2 รูปแบบ คือพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2541) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลหรือสิ่งที่เป็นเหตุให้เกิดความขัดข้องใจโดยตรงหรือทางอ้อม อาจใช้วิธีทุบตี เตะ ต่อย

ลักขณา สิริวัฒน์ (2545) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเพราะการก่อเรื่องต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนที่จะเกิดกับผู้อื่น เช่น ทะเลาะวิวาท ชกตี เตะต่อย ทำลายข้าวของ หรือพูดจาไม่สุภาพ

บัสเซ่ (Buss, 1961 อ้างถึงในผกา สัตยธรรม, 2535) กล่าวว่าความก้าวร้าว คือการตอบสนองสิ่งเร้าที่จะเป็นพิษเป็นภัยแก่อินทรีย์อื่น ๆ สำหรับเด็กความก้าวร้าวเป็นปฏิกิริยาที่เด็กตอบสนองต่อความไม่สมหวังหรือความคับข้องใจ เด็กก้าวร้าวจะมีพฤติกรรมแสดงออกที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ด้วยการก่อเรื่องต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น

เฟชบาช (Feshbach, 1959 อ้างถึงในภักธิยา กฤษณะพันธุ์, 2540) ให้ความหมายไว้คล้ายกันว่า ความก้าวร้าวเป็นการระบายอารมณ์ที่ตึงเครียด ซึ่งสอดคล้องกับ สตอรี (Story, 1984 อ้างถึงในภักธิยา กฤษณะพันธุ์, 2540) ที่ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องระบายความก้าวร้าวของตนเหมือนกับการระบายแรงขับทางเพศ และความก้าวร้าวเป็นความต้องการภายในของมนุษย์เช่นเดียวกับความต้องการทางเพศและความหิว

เบอร์โควิทซ์ (Berkowitz, 1964 อ้างถึงในภักธิยา กฤษณะพันธุ์, 2540) มีความเห็นที่สอดคล้องกันและได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการกระทำรุนแรงกว่าปกติ เช่น เขียนกระดานแรง ๆ นั่งแรง ๆ กระแทกบังตา หรือ บานประตูแรง ๆ และก่อให้เกิดความเสียหาย มีความมุ่งหมายที่จะทำร้ายหรือทำลายบางสิ่งบางอย่าง

สรุปได้ว่าพฤติกรรมใดที่บุคคลลงใจกระทำต่อบุคคลอื่นจะโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม เมื่อทำให้บุคคลอื่นมีความรู้สึกไม่สบายใจในการกระทำนั้น ๆ ถือว่าเป็นความก้าวร้าว ลักษณะของความก้าวร้าวอาจจะมีได้หลายรูปแบบ มีตั้งแต่การพูดจาถากถางเหน็บแนมให้เจ็บร้อนแก่คนอื่น จนกระทั่งถึงการโจมตีด้วยกำลังกาย ด้วยความโกรธ ทำลายวัตถุสิ่งของทรัพย์สิน หรือทำร้ายร่างกายของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นความก้าวร้าวที่อยู่ในขั้นรุนแรงอันเป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสียหายและเป็นอันตรายถึงชีวิตก็ได้

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ในทางจิตวิทยามีทฤษฎีที่อธิบายต้นกำเนิดพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีสัญชาตญาณ ผู้ที่สนับสนุนทฤษฎีนี้คือ ฟรอยด์ (Freud, 1930 อ้างถึงใน ชีรพร อูวรรณ โณ, 2525) เขียนไว้ว่า “แนวโน้มที่จะก้าวร้าวมีมาตั้งแต่เกิดและเป็นสัญชาตญาณที่เป็นเอกเทศของมนุษย์” ฟรอยด์เชื่อว่า สัญชาตญาณเป็นพลังจิตอย่างหนึ่งที่เกิดจากแรงขับของร่างกายโดยธรรมชาติ พลังของความก้าวร้าวก็เป็นเหมือนกับพลังอื่น ๆ เช่น พลังของความต้องการทางเพศ ซึ่งจะต้องมีการระบายออกไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม การระบายออกนี้อาจเป็นไปในรูปที่สังคมยอมรับ เช่น การแข่งขันกีฬาหรือการโต้วาที หรือในทางที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การทำร้ายร่างกาย หรือการด่าทอถ่ม รากฐานของความก้าวร้าวนี้ ฟรอยด์เชื่อว่าเกิดจากสัญชาตญาณความตาย (Death instinct) การระบายออกอาจมุ่งสู่ผู้อื่นหรือมุ่งสู่ตนเอง ซึ่งในขั้นสุดท้ายก็จะเป็นการฆ่าตัวตาย

คอกแมน (Kaujman, 1966 อ้างถึงใน ชีรพร อูวรรณ โณ, 2525) เห็นว่า “ความก้าวร้าวคือสัญชาตญาณในการต่อสู้ของสัตว์และมนุษย์ที่เคยมุ่งกระทำต่อสมาชิก ในตระกูล เดียวกันมาก่อน” ความก้าวร้าวเปรียบเหมือนพลังงานที่มีการสะสมขึ้นในร่างกายมนุษย์เหมือนกับแรงดันที่สร้างสมขึ้นซึ่งเมื่อถึงจุดหนึ่งก็จะต้องมีการระบายออกมา เสร็จแล้วก็จะมีการสร้างสมพลังขึ้นใหม่ อีกไม่มีที่สิ้นสุด

2. ทฤษฎีความคับข้องใจ – ความก้าวร้าว ทฤษฎีนี้เสนอโดยนักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งที่มหาวิทยาลัยเยลได้แก่ มิลเลอร์ เมารอร์และเซียร์ส (Miller, Mowrer & Sears, 1939 อ้างถึงใน ชีรพร อูวรรณ โณ, 2525) นักจิตวิทยาเหล่านี้อธิบายว่า “การเกิดของความก้าวร้าวมักเป็นผลจากความคับข้องใจเสมอ” และ “ความคับข้องใจจะก่อให้เกิดแรงขับซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าวบางรูปแบบเสมอ” ความคับข้องใจในทฤษฎีนี้หมายถึง สภาพที่เกิดจากการที่บุคคลถูกกั้นไม่ให้ทำไม่ให้บรรลุ หรือไม่ให้ได้สิ่งที่ประสงค์ เช่น เด็กอยากได้ของเล่นขณะที่เห็นในร้าน แต่พ่อแม่ไม่ยอมซื้อให้ หรือเด็กอยากดูรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง พ่อแม่ไม่ยอมเปิดให้ดู สถานการณ์ทั้งสองนี้เรียกได้ว่าทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ

3. ทฤษฎีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเน้นความสำคัญของการเรียนรู้ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าพฤติกรรมก้าวร้าว นั้นเป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ได้ ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเอง แบนดูรา รอส และ รอส (Bandura, Ross & Ross, 1961 อ้างถึงใน สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2548) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบการทดลองอันแรกเป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยการสังเกต แบนดูราและผู้ร่วมงานได้แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้เห็นตัวอย่างจากตัวแบบที่มีชีวิตแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กกลุ่มที่สองมีตัวแบบที่ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และเด็กกลุ่มที่สามไม่มีตัวแบบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้ดูเป็นตัวอย่าง

การทดลองเริ่มด้วยเด็กและตัวแบบเล่นตุ๊กตาสักครู่หนึ่งประมาณ 1-10 นาที ตัวแบบลุกขึ้นต่อย เตะ ทูบ ตุ๊กตา ที่ทำด้วยยางแล้วเป่าลมจะนั้นตุ๊กตาดึงจนการเตะต่อยหรือแม้ว่าจะนั่งทับหรือยืนก็ไม่แตก สำหรับเด็กกลุ่มที่สอง เด็กเล่นตุ๊กตาใกล้ ๆ กับตัวแบบ แต่ตัวแบบไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้ดูเป็นตัวอย่าง เด็กกลุ่มที่สาม เล่นตุ๊กตาโดยไม่มีตัวแบบ หลังจากเด็กเล่นตุ๊กตาแล้วแม่ผู้ทดลองพาเด็ก ไปดูห้องที่มีตุ๊กตาที่น่าเล่นมากกว่า แต่บอกว่าห้ามจับตุ๊กตา เพื่อจะให้เด็กรู้สึกขบข้องใจ เสร็จแล้วนำเด็กออกไปจากห้องทีละคน ซึ่งมีตุ๊กตาหลายชนิดวางอยู่และมีตุ๊กตาวางที่เหมือนกับตุ๊กตาที่ตัวแบบเตะต่อยและทูบรวมอยู่ด้วย ผลการทดลองพบว่า เด็กที่อยู่ในกลุ่มที่มีตัวแบบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เตะต่อยทูบรวมทั้งนั่งทับตุ๊กตาเหมือนกับที่สังเกตจากตัวแบบ โดยแสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดง โดยเด็กกลุ่มนี้ทั้งหมดสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กกลุ่มที่สองและกลุ่มที่สาม

ชนิดและลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว

1. ชนิดของพฤติกรรมก้าวร้าว ฌลอง ภิรมย์รัตน์ (2521) ได้กล่าวถึงชนิดของพฤติกรรมก้าวร้าวไว้ 4 ประเภท คือ

1.1 กระทบต่อบุคคล หรือสิ่งของที่เป็นต้นเหตุ และขัดขวางความต้องการ เช่น โกรธน้องที่เป็นต้นเหตุ ทำให้พ่อแม่ตีเกลยชกและเตะน้อง

1.2 กระทบต่อบุคคลหรือสิ่งของที่คล้ายคลึงกับต้นเหตุ เช่น ผู้ป่วย โกรธและแสดงพฤติกรรมต่อต้านนางมิรินตรี ซึ่งเป็นพยาบาลที่บังเอิญมีลักษณะท่าทางและใส่แว่นเช่นเดียวกับแม่ พอเห็นหน้าพยาบาลคนนี้ทำให้คิดถึงแม่ ซึ่งขัดขวางความต้องการของเขาในอดีต ทำให้ผู้ป่วยแสดงความโกรธและมีพฤติกรรมต่อต้านทุกครั้งทีเห็นพยาบาลคนนี้

1.3 กระทบต่อบุคคลหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะต่างจากต้นเหตุ เช่น โกรธสามีแล้วทำลายข้าวของในบ้าน

1.4 กระทบต่อตนเอง เมื่อเกิดความ โกรธแทนที่จะกระทบต่อสิ่งอื่น กลับทำตัวเอง เช่น โกรธพ่อแม่แล้วใช้มีดกรีดแขนตนเอง โกรธสามีแล้วกินยาฆ่าตัวตาย

2. ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว ฌลอง ภิรมย์รัตน์ (2521) กล่าวว่าในกรณีที่บุคคลมีความขบข้องใจดังกล่าวมาแล้ว บุคคลบางคนมีอาจจะทนภาวะเช่นนี้อยู่ได้ก็ต้องการหาทางผ่อนคลายโดยการปรับตัว ให้หายจากความตึงเครียดลง โดยการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในทางทำลาย ซึ่งแบ่งเป็นสองลักษณะคือ

2.1 ก้าวร้าวโดยตรง (Direct Aggression) ซึ่งเป็นการแสดงปฏิกิริยาตอบโต้โดยตรงต่ออุปสรรคที่มาขัดขวางจุดมุ่งหมายของตน เช่น ทบตี ขว้างปา ทำร้ายบุคคลหรือสิ่งของที่เป็นต้นเหตุแห่งความข้องคับใจ รวมทั้งการดูว่ากล่าวหรือแสดงกิริยาตอบโต้อื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดการเจ็บร้อนต่อบุคคลนั้น

2.2 ก้าวร้าวทางอ้อม (Displaced Aggression) ในกรณีที่บุคคลไม่อาจทำการก้าวร้าวโดยตรงต่อผู้ที่มาขัดขวางหนทางไปสู่จุดมุ่งหมายของตนได้ จะด้วยเหตุใดก็ตามบุคคลผู้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก็มักจะหาหนทางไปเล่นงานบุคคลอื่น หรือสิ่งของอื่น เช่น ถูกเมียตำจากบ้านทำอะไรเมียไม่ได้ก็มาเล่นงานลูกน้องในที่ทำงาน

ความก้าวร้าวทางอ้อมจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารหรือบุคคลชั้นหัวหน้างานพึงระวังให้มาก เพราะอาจจะทำให้การทำงานของส่วนรวมต้องกระทบกระเทือนจากการวินิจฉัยสั่งการที่ผิดพลาดอันเนื่องจากสาเหตุนี้ นอกจากเสียงานแล้ว ตัวหัวหน้าเองก็อาจจะเสียบุคลิกภาพไปด้วย

สำหรับเด็กการก้าวร้าวทางอ้อมก็คือการทำร้ายเพื่อน ทำร้ายสัตว์ เนื่องจากความไม่พอใจที่ถูกลงโทษจากทางบ้าน หรือที่โรงเรียนรวมทั้งความรู้สึกอิจฉาน้องก็ได้

การสังเกตและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว

การสังเกตและการประเมินพฤติกรรม เป็นกระบวนการในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมของบุคคลอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีความน่าเชื่อถือสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ มีวิธีการที่เป็นปรนัย โดยที่การสังเกตพฤติกรรมเป็นกระบวนการของการใช้ประสาทสัมผัสของผู้สังเกตในการรับรู้การเกิดขึ้นของพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกสังเกต และมีการบันทึกผลการสังเกตในทันทีอย่างเป็นระบบโดยปราศจากการตีความ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสามารถสะท้อนถึงลักษณะปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้น ส่วนการประเมินพฤติกรรมเป็นการตัดสินใจตามเกณฑ์ปรนัยที่กำหนดเพื่อจำแนกระดับของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม การประเมินจึงปราศจากอคติหรือความลำเอียงใด ๆ เป็นการประเมินจากข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งไม่เป็นการตีตราให้บุคคลที่ถูกปรับพฤติกรรมเกิดความรู้สึกทางลบ (อดิวัฒน์ พรหมสา, 2549)

1. การสังเกต

หลักการสังเกตเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบ โดยเฝ้ามองจากปรากฏการณ์นั้นจริง โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและบันทึกพฤติกรรมไว้ตามที่เห็นและได้ยิน การสังเกตเป็นการดูทั้งต่อหน้าและแอบดู เครื่องมือวัดแบบนี้ใช้ได้กับเด็กทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติ

ทุกภาษา ดูเห็นทั้งตัวเด็ก และดูติดต่อกันนานเท่าไรก็ได้ (ชวาล แพร์ตกุล อ้างถึงในวินัย รั้งสินันท์, (2539)

วิธีการสังเกตนี้ใช้ตาและหูเป็นเครื่องมือสำคัญ การดูและฟังจะต้องครบทั้ง 5 ประการคือ

- 1) จำกัดการดู การฟัง เฉพาะเรื่อง ๆ ไป
- 2) ดูอย่างมีความหมาย คือ เห็นแล้วต้องแปลออก
- 3) ดูด้วยความพิถีพิถันระหว่า จนสามารถเห็นรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ ได้
- 4) ดูเสร็จแล้วควรมีการบันทึกไว้ในสมองให้ตรงตามที่ได้เห็นและได้ยิน
- 5) ผู้สังเกตควรใช้ Checklist หรืออื่น ๆ ควบคู่ไปกับการสังเกตนี้ด้วยเสมอ

ประเภทของการสังเกต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ หรือการสังเกตแบบไม่มีแบบแผน ได้แก่ การสังเกตที่ผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ ให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เด็กจะแสดงออกตามปกติเป็นประจำ ไม่มีการควบคุมตัวแปรต่าง ๆ และ ไม่มีการจดบันทึกพฤติกรรม การสังเกตแบบนี้ช่วยให้พ่อได้รู้จักและเข้าใจเด็กดีขึ้น แต่มักมีจุดอ่อนในเรื่องความลำเอียงของผู้สังเกต

2. การสังเกตแบบเป็นทางการ หรือการสังเกตแบบมีแบบแผน เป็นแบบที่มีการควบคุมตามหลักวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้เพื่อเป็นการช่วยให้การสังเกตได้ผลดียิ่งขึ้น นักจิตวิทยาจึงได้คิดหาวิธีสังเกตเด็กให้รัดกุมยิ่งขึ้น โดยการสังเกตในห้องกระจก หรือที่เรียกว่า กระจกทางเดียว (One way screen) เพื่อไม่ให้เด็กรู้ตัวในขณะที่ถูกสังเกต เด็กจะได้แสดงหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ออกมาตามธรรมชาติจริง ๆ การสังเกตพฤติกรรมแบบนี้มีการจดบันทึกพฤติกรรมไว้ จึงให้คุณค่ามากกว่า เพราะช่วยให้ครูได้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงและความเจริญของงอกงามของเด็กตามลำดับได้

2. การประเมินพฤติกรรม

การประเมินพฤติกรรมด้วยวิธีการประเมิน โดยตรง เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากที่สุดใหนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม เนื่องจากวิธีการประเมินโดยตรงสามารถบอกถึงลักษณะของพฤติกรรมโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตีความ ซึ่งวิธีการประเมินโดยตรงที่นิยมกันมากที่สุดคือ การสังเกตหรือตรวจสอบพฤติกรรม

การสังเกตหรือตรวจสอบพฤติกรรมจัดได้ว่าเป็นแนวทางการประเมินพฤติกรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรม เพื่อที่จะดูการแสดงออกของพฤติกรรมในช่วงเวลาที่สังเกต แต่เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลมักจะแปรเปลี่ยนไปตามเวลา สถานที่และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. สภาพการณ์และสถานที่ที่สังเกตพฤติกรรม ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์และสถานที่ที่มีผลต่อการแสดงของพฤติกรรมของบุคคล จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่าจะทำการสังเกตในสภาพการณ์ใดและสถานที่ใด การกำหนดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. จำนวนครั้งที่สังเกต ตามหลักการทั่วไปควรสังเกตพฤติกรรมทุก ๆ วันและถ้าเป็นไปได้ก็ควรจะสังเกตพฤติกรรมในทุก ๆ ชั่วโมงในช่วงเวลาที่คิดว่าพฤติกรรมเป้าหมายจะเกิดขึ้น

3. ความยาวนานของเวลาที่ใช้ในการสังเกต ควรจะทำการสังเกตตลอดช่วงเวลาที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น

4. ควรจะสังเกตพฤติกรรมเมื่อใด ขึ้นอยู่กับการเลือกวิธีการสังเกตว่าจะสังเกตแบบใด ถ้าเลือกสังเกตแบบช่วงเวลา ก็อาจจะสุ่มสังเกตในช่วงเวลานั้น ๆ ในแต่ละวันหรือตลอดทั้งวันก็ได้ แต่ถ้าเป็นการสังเกตแบบความยาวนานของเวลาก็ควรจะสังเกตตั้งแต่จุดเริ่มต้นของพฤติกรรมที่ต้องการจะสังเกตจนกระทั่งพฤติกรรมนั้นยุติลง

3. ขั้นตอนการสังเกตและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสังเกตและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

3.1 สร้างแบบตรวจสอบ (Check list) พฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งมีลักษณะการประเมินว่าเด็กแต่ละคน ทำ หรือ ไม่ทำพฤติกรรมก้าวร้าว ในช่วงเวลาที่สังเกตก่อนและหลังการทดลองซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 - 3 วัน เพื่อให้ครบจำนวนเด็กทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามตัวอย่างต่อไปนี้

ชื่อนักเรียน..... ลำดับที่.....

ลำดับที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ทำ	ไม่ทำ
1	ตีเพื่อน	✓	
2	กัดเพื่อน		✓
3	หยิกเพื่อน		✓
4	เตะเพื่อน	✓	
5	ต่อยเพื่อน		✓

3.2 เมื่อสังเกตและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กแต่ละคนจนครบจำนวนเด็กแล้ว จึงมีการแจกแจงนับเป็นความถี่ว่ามีเด็กจำนวนกี่คนที่ทำหรือไม่ทำ ในแต่ละพฤติกรรมก้าวร้าว ดังในตัวอย่างโดยสมมุติว่ามีเด็กปฐมวัย 25 คน ดังนี้

ลำดับที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ทำ (คน)	ไม่ทำ (คน)	รวม (คน)
1	ตีเพื่อน	15	10	25
2	กัดเพื่อน	10	15	25
3	หยิกเพื่อน	18	7	25
4	เตะเพื่อน	3	22	25
5	ต่อยเพื่อน	5	20	25

๑๓๑

3.3 นำผลการตรวจสอบ จำนวนเด็กที่แสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อน และหลังการทดลอง ไปเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจำนวนหรือความถี่ (frequency) ซึ่งได้จากการแจกแจงนับในแต่ละพฤติกรรมโดยใช้ไค-สแควร์ (χ^2)

ความหมายและความสำคัญของการปรับพฤติกรรม

1. ความหมายของการปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมได้มีผู้ให้ความหมาย ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

อดิวัฒน์ พรหมาสา (2549) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม เป็นกระบวนการจัดการเงื่อนไขการเรียนรู้ใหม่อย่างเป็นระบบให้แก่บุคคลเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม การที่ประจักษ์ชัดว่าบุคคลมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ต้องการปรับพฤติกรรมหรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากกระบวนการปรับพฤติกรรมหรือไม่ จำเป็นต้องอาศัยการสังเกตและการประเมินพฤติกรรมเป็นเครื่องมือในการชี้วัด

มนิต อินทะชูป (2552) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) หมายถึง การประยุกต์หลักพฤติกรรมมาใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมของคน โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ การแก้ไขนั้นควรแก้ไขที่การเรียนรู้

การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) คือ การนำเอาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางจิตวิทยาที่ได้ผ่านการวิจัย ทดสอบแล้วมาใช้ในการศึกษาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยวิธีการอย่างเป็นระบบและเป็นวิทยาศาสตร์ (www.hrcenter.co.th, 2552) โดยเทคนิคในการปรับพฤติกรรม มี 5 วิธี คือ

1. การควบคุมตนเองและการบังคับตนเอง คือการที่บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเองได้ โดยที่เขาสามารถเลือกพฤติกรรมเป้าหมายและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยตัวเอง การควบคุมตนเองและการบังคับตนเองถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการปรับพฤติกรรม เพราะการปรับพฤติกรรมมุ่งหมายที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยที่เขาสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้

2. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เป็นเทคนิคสำหรับใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่โดยการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เราคาดหมายว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ โดยดำเนินการตามขั้นตอนคือ ขั้นแรกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น ขั้นตอนที่สอง เลือกตัวเสริมแรงทางบวกที่เหมาะสม ขั้นตอนที่สาม ลงมือปฏิบัติแต่งพฤติกรรมพร้อมกับการให้การเสริมแรงคือการให้รางวัลในพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเหมาะสม แต่มีวิธีที่น่าสนใจคือ เทคนิคการเลียนแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งพฤติกรรมของตัวแบบสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ให้บุคคลที่เราต้องการสร้างพฤติกรรมได้

3. การลดพฤติกรรม หมายถึง การตัดทอนหรือลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกไปซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจจะสร้างปัญหาและความเดือดร้อนให้ตัวเองและผู้อื่น ได้ซึ่งเราสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การลงโทษ ซึ่งผู้ลงโทษจะต้องเข้าใจหลักการในการลงโทษ ดังนี้

3.1 ถ้าจะลงโทษต้องลงโทษให้รุนแรงที่สุดโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลว่าเคยได้รับโทษสถานใดมาแล้ว

3.2 การลงโทษไม่ควรเพิ่มโทษอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพราะอาจทำให้ผู้ถูกลงโทษค่อย ๆ ปรับตัวและทนต่อการลงโทษได้ จนทำให้การลงโทษไม่ได้ผล

3.3 ลงโทษทันทีและทุกครั้งที่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ปรากฏขึ้น

3.4 ควรให้แรงเสริมแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ควบคู่กันไปด้วย

4. การเพิ่มพฤติกรรมหรือคงพฤติกรรมไว้ เมื่อมีการเสริมสร้างพฤติกรรมให้กับบุคคล

5. การเบี่ยงเบนความสนใจ (Attention Turning) หมายถึง วิธีการปรับพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนความสนใจจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่เหมาะสมไปสู่การกระทำอย่างอื่น หรือต่อสิ่งอื่นที่เหมาะสมกว่าโดยไม่มีการลงโทษหรือเสริมแรง

(ธีระ ประพตกิจ, 2538) เช่น การให้เด็กที่กำลังรังแกเพื่อนไปเล่นตามมุม หรือทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การปรับพฤติกรรม คือ การนำเอาหลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมของคนเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ให้บุคคลที่เราต้องการสร้างพฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งในการปรับพฤติกรรมนั้นต้องอาศัย การสังเกตและการประเมินพฤติกรรม เป็นเครื่องมือชี้วัด

2. ความสำคัญของการปรับพฤติกรรม

ธีระ ประพตกิจ (2538) กล่าวว่า ความสำคัญหรือประโยชน์ของการปรับพฤติกรรมมีหลายประการเช่น

2.1 ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนโดยการเสริมแรงหรือยกย่องชมเชย ให้รางวัลเด็กที่ทำคุณความดี เช่น เรียนดีขึ้นเรียนได้ที่ 1 ของห้องหรือช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

2.2 ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ถ้าเราเคยเอาใจใส่ลูกจนเหลือต่อมาเราทำเป็นไม่สนใจเสียบ้าง พอเขารู้ว่าเราไม่พอใจไม่ใส่ใจเขาก็อาจจะกลายเป็นคนที่กลับมาเอาใจเรา หรือแสดงพฤติกรรมดีขึ้นโดยสมัครใจก็ได้

2.3 ใช้ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย เช่น การรักษาโรคมะเร็ง การป้องกันและการบำบัดโรคเกี่ยวกับระบบหัวใจ

2.4 การนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันต่าง ๆ เช่น ในโรงพยาบาลปัญญาอ่อนสามารถใช้วิธีการให้เบี่ยง แลกรางวัลแก่คนไข้ที่ทำงานในห้องซักผ้า ในครัว โรงอาหาร ถ้าคนไข้แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะได้เบี่ยง เพื่อนำไปแลกกับสิ่งที่ตนต้องการ เช่น ได้ออยู่ในห้องส่วนตัวแทนที่จะอยู่ปนกับคนไข้อื่น ๆ หรือได้ดูกวาง ได้อิสระในการเล่นและทำกิจกรรมซึ่งจะมีผลให้มีพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้น

2.5 การนำไปประยุกต์ใช้กับตนเองและคนใกล้ชิด เช่น เวลาที่เราเห็นคนอื่นกำลังมุงกันอยู่หน้าที่รับเงินธนาคาร ซื้อตั๋วภาพยนตร์ หรือรับยาตามโรงพยาบาลอย่างไร้ระเบียบ ถ้าเราต้องการให้เขาเข้าคิวอย่างเป็นระเบียบเราก็ต้องทดลองด้วยการเป็นตัวแบบ (Modeling) ด้วยตนเอง โดยยืนต่อจากคนใดคนหนึ่งโดยตรงกับช่องรับหรือจ่ายมากที่สุด แล้วใช้วิธีการชี้แนะให้คนที่มาทีหลังทำตามเรา จะพบว่าในไม่ช้าแถวก็เกิดขึ้นอย่างมีระเบียบ

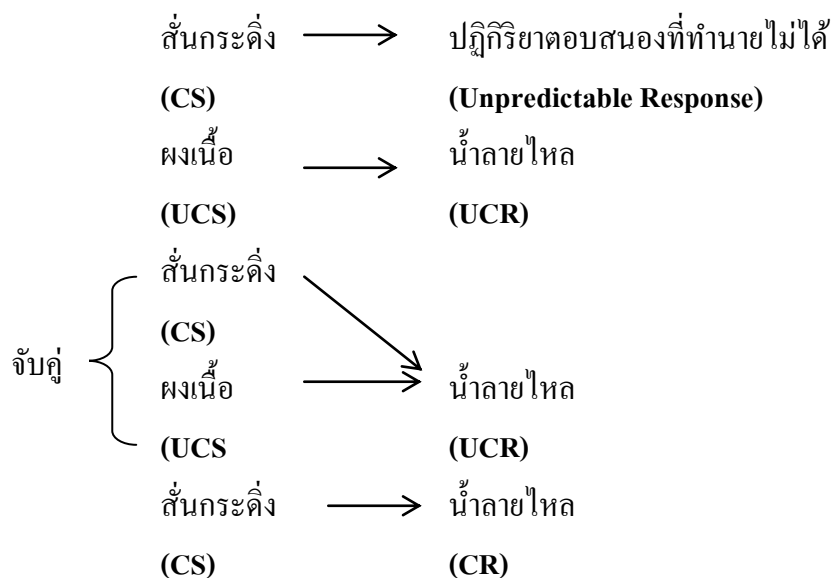
2.6 นำไปประยุกต์ใช้กับชุมชน ดังเช่นชุมชนวอลเดนที่ใช้หลักการเสริมแรงทางบวกเท่านั้น การลงโทษจะไม่เกิดขึ้นที่นั่นเดวิด เฟรเซอร์ (Fraser) นักวางแผนงานชุมชนนี้คนหนึ่งอธิบายว่าการเสริมแรงทางบวกใช้ได้ผลได้อย่างไร “เรามีเสรีภาพมากขึ้นและได้รับความสำเร็จมากขึ้นในชุมชนและวัฒนธรรมที่เรากำหนด เราสามารถควบคุมระบบสังคมทั้ง ๆ ที่ทุกคนยังรู้สึกว่าคุณเองอิสระเขาทั้งหลายสามารถทำอะไรก็ได้ที่เขาต้องการ โดยที่ไม่ต้องมีใครบังคับ นั่นคือ

อิทธิพลของการเสริมแรงทางบวกที่เราใช้ที่นี่ ซึ่งไม่มีการคัดค้านและปฏิบัติ ด้วยการวางแผนอย่างระมัดระวังเราสามารถควบคุมได้ทุกอย่างไม่ใช่แค่เพียงพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น แต่เรายังสามารถควบคุมแนวโน้มของพฤติกรรม แรงจูงใจ ความปรารถนา และความต้องการได้อีกด้วย” (Skinner, 1948 อ้างถึงใน ชีระ ประพฤติกิจ, 2538)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมเป็นวิธีการนำเอาหลักการเรียนรู้และหลักพฤติกรรมที่ได้จากการทดลองมาใช้เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้ถาวรขึ้น แนวคิดทฤษฎีที่กล่าวถึงในที่นี้คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าว เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองหรือความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความประพฤติของบุคคล ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาปรับพฤติกรรมมี 3 ประเภท คือ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิก ทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำ และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

1. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิก (Classical Conditioning) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า และปฏิกิริยาตอบสนอง สิ่งเร้าที่นี้คือสิ่งเร้าภายนอกที่มากระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างรู้ตัวทั้งหมด เช่น ถ้าคนเอามือไปถูกเตาร้อน ๆ ก็จะหดมืออย่างรวดเร็ว ปฏิกิริยาตอบสนองเช่นนี้ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้ แต่มันจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ สิ่งเร้าที่มากระตุ้นไม่ได้เป็นสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข ดังนั้นเมื่อนำสิ่งเร้าใหม่มาควบคู่กับสิ่งเร้าซึ่งทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ หรือที่เรียกว่าปฏิกิริยาสะท้อน สิ่งเร้าใหม่ที่มีความเป็นกลางจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกวางเงื่อนไข เช่น การทดลองของพาฟลอฟ (Pavlov) เจ้าของทฤษฎีสันกระดิ่งให้สุนัขฟังสุนัขจะมีปฏิกิริยาตอบสนองที่ไม่อาจทำนายได้ (อาจเฉย ๆ หรือกระดิกหาง) เมื่อเอาผงเนื้อใส่ปากสุนัข สุนัขจะน้ำลายไหล ต่อมาเมื่อทำทดลองโดยสันกระดิ่ง (สิ่งเร้าที่เป็นกลาง) แล้วเอาผงเนื้อซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนใส่ปากสุนัขอย่างซ้ำ ๆ ในเวลาที่ใกล้เคียงติดกันหลาย ๆ ครั้ง ในระยะหลังเมื่อสันกระดิ่งเพียงอย่างเดียวสุนัขจะน้ำลายไหล เพราะเกิดจากการเรียนรู้และเชื่อมโยงระหว่างเสียงกระดิ่งกับอาหารนั่นคือ แต่เดิมน้ำลายของสุนัขไม่ไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง แต่เมื่อนำเสียงกระดิ่งควบคู่กับผงเนื้อน้ำลายสุนัขจะไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งอย่างเดียวในเวลาต่อมา เขียนเป็นไดอะแกรมได้ดังนี้



2. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบสมัครใจ (Operant conditioning) ของสกินเนอร์ (Skinner, 1904) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาคลุ่มพฤติกรรมนิยม ตามแนวคิดของสกินเนอร์จะเน้นที่การเรียนรู้แบบสมัครใจ (Operant conditioning) และกฎแห่งการเสริมแรง (Reinforcement theory) ซึ่งเขาได้คิดค้นทดลองจนยากที่จะแยกจากกันได้ คนทั่วไปเมื่อนึกถึงสกินเนอร์ มักนึกถึงเขาในแง่ผู้เชื่อกฎเกณฑ์ S-R (สิ่งเร้าและการตอบสนอง) แต่หากผู้ใดได้ศึกษาทฤษฎีของเขาอย่างถึถ้วนแล้วจะพบว่าเขาให้ความสำคัญกฎเกณฑ์การเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบมากกว่าสิ่งเร้า (S) โดยตรง เขาเชื่อว่ากระบวนการเสริมแรงเป็นพลังกระตุ้นที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ หรือลบพฤติกรรมเก่า ๆ หรือสั่งสมลักษณะพฤติกรรมใด ๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยหรือลักษณะบุคลิกภาพประจำตัวของบุคคล สกินเนอร์ยังเน้นความสัมพันธ์ของพฤติกรรมใด ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้แล้วโยงไปเกี่ยวกับพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น เขาพบว่าบุคคลที่มีนิสัยก้าวร้าว มักจะมีลักษณะอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน เช่น ความเฉลียวฉลาดและความเชื่อมั่นในตัวเองสูง สกินเนอร์แสดงความเห็นว่าพฤติกรรมทั่วไปมี 2 ชนิดคือ

1. พฤติกรรมแบบถูกเร้าให้ทำ (Respondent Behavior) คือพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสิ่งเร้าโดยตรง เช่น การตอบสนองของสุนัข ในการทดลองของ พาฟลอฟ เด็กตกใจเมื่อได้ยินเสียงคัง ซึ่งเป็นปฏิกิริยาสะท้อนอัตโนมัติของร่างกายที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอก

2. พฤติกรรมแบบสมัครใจ (Operant Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาโดยการกระทำของอินทรีย์เอง มากกว่าเกิดขึ้นเพราะถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า

สกินเนอร์สนใจศึกษาพฤติกรรมแบบที่ 2 เป็นพิเศษ เขาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนมากเป็นไปในลักษณะแสดงอาการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่าง หรือเป็นพฤติกรรมที่ทำให้มีผลเกิดขึ้นเสมอ ไม่ว่าจะกระทำด้วยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว

การวางเงื่อนไขแบบสมครใจนี้ สกินเนอร์ทำการทดลองโดยใช้การเสริมแรงเข้าควบคุมการตอบสนอง เพื่อให้สัตว์ที่ถูกทดลองกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ตามต้องการ เป็น 3 แบบคือ

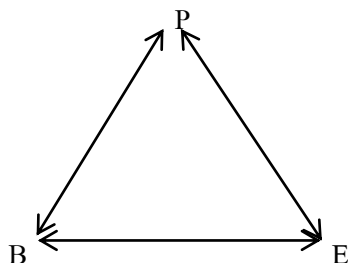
1. การฝึกแบบให้รางวัล สัตว์ที่นำมาทดลองนั้นเป็นสัตว์ที่เขาทำให้มันหิวอยู่แล้ว ฉะนั้นอาหารจึงเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่ามาก สัตว์จึงลงมือกระทำเพื่อให้ได้รับรางวัล

2. การฝึกแบบให้หลบหนี ผู้ทดลองเตรียมกล่อง ให้มีโอกาสได้รับกระแสไฟฟ้าอ่อน ๆ ไปเล่นอยู่ที่พื้นกล่อง กระแสไฟฟ้าถูกตัดได้ถ้าคนในกล่องนั้นถูกกดลง เขาจับหนูใส่กล่องแล้วปล่อยให้กระแสไฟฟ้าเล่นที่พื้นกล่อง หนูถูกไฟฟ้าช็อตก็รู้สึกเดือดร้อนวิ่งวนไปมา บังเอิญไปกดคานกระแสไฟฟ้าถูกตัด หนูได้เรียนรู้ว่าการกดคานทำให้มันสบายหายเดือดร้อน ถ้ามันถูกไฟฟ้าช็อตในครั้งต่อไป มันจะวิ่งมากกดคานตัดไฟฟ้า

3. ชีระ ประพฤติกิจ (2538) กล่าวว่า การฝึกแบบให้หลีกเลี่ยง คล้ายการฝึกแบบให้หลบหนีที่มีลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้นขึ้นหนึ่ง คือ เพิ่มความซับซ้อนก่อนปล่อยกระแสไฟฟ้าให้เล่นบนพื้นกล่องโดยให้สัญญาณบางอย่างก่อน เช่น เปิดแสงไฟก่อนแล้วค่อยปล่อยกระแสไฟฟ้าหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งหนูเรียนรู้โดยการเชื่อมโยง (S-R) ได้ว่าถ้ามีแสงไฟ แล้วจะถูกไฟฟ้าช็อตได้ทันทีที่เห็นแสงไฟ วิธีการวางเงื่อนไขแบบนี้จึงเป็นต้นแบบของการวางเงื่อนไขแบบเบี่ยงเบนความสนใจ ในการวิจัยครั้งนี้ เช่นแทนที่ครูจะลงโทษโดยตรงเหมือนการวางเงื่อนไขแบบที่ 2 ของสกินเนอร์ ครูกลับใช้วิธีสัมผัสเบา ๆ เรียกชื่อ หรือชักชวนเด็กไปทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น งานศิลปะ เล่นกีฬา เล่นตามมุมเสียก่อนที่เด็กจะแสดงพฤติกรรมแบบรุนแรงกับเพื่อน โดยที่ไม่ต้องมีการลงโทษแต่อย่างใดเลย และที่สำคัญคือเด็กจะสามารถเชื่อมโยงหรือเรียนรู้ได้ว่าถ้ามีสัญญาณจากครู เด็กจะได้ระบายความคับข้องใจหรือความก้าวร้าวโดยการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสนุกสนานจนเป็นนิสัยต่อไปในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) แบบคูร์่า (Bandura, 1989, อ้างถึงในสม โภชน์ เอี่ยมสุภามิต, 2539) เชื่อว่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมออกมาทันที แต่การเรียนรู้เป็นการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ซึ่งยังไม่จำเป็นต้องแสดงออกมา ดังนั้นการเรียนรู้ในแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใน โดยไม่จำเป็นต้องแสดงออกมาให้เห็น แต่ถ้าแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกก็เป็นการยืนยันว่าเกิดการเรียนรู้ การที่เบนคูร์่าเชื่อเช่นนี้เพราะเขาเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตตัวแบบหรือการเรียนรู้โดยการสังเกต เมื่อบุคคลสังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ก็จะจดจำพฤติกรรมต่างๆ ของตัวแบบเอาไว้แต่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบในทันทีทันใด ต่อมาเมื่อมีโอกาสจึงได้แสดงพฤติกรรมนั้นออกมา เช่น เด็กสังเกตเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวของพ่อแม่ที่มีต่อกัน เด็กก็จะจดจำเอาไว้ซึ่งขั้นตอนนี้เบนคูร์่าถือว่าได้เกิดการเรียนรู้ (ต่อมาเมื่อมีโอกาสเหมาะเด็กก็จะ

แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาทันที) การแสดงพฤติกรรมจึงสามารถอธิบายได้ในลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์หรือเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังรูปต่อไปนี้



เมื่อ P = ตัวบุคคล (Person)

B = พฤติกรรม (Behavior)

E = สิ่งแวดล้อม (Environment)

1. ระหว่าง $P \leftrightarrow B$ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล ได้แก่ ความคิด ความคาดหวัง ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ตนเอง เป้าหมาย ความตั้งใจกับพฤติกรรม ปัจจัยดังกล่าวกำหนดว่าจะแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใด ในขณะที่เดียวกันพฤติกรรมก็เป็นตัวกำหนดปัจจัยภายในตัวบุคคลด้วย คือ ตอบสนองความรู้สึก

2. ระหว่าง $E \leftrightarrow P$ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและตัวบุคคล สิ่งแวดล้อมที่อาจเป็นสื่อ ข้อความหรือตัวแบบจะกระตุ้นความคิดความคาดหวัง ความรู้สึก การรับรู้ตนเองและลักษณะอื่นๆ ของบุคคลโดยผ่านตัวแบบการอบรมสั่งสอนหรือการชักจูงทางสังคม ในขณะที่เดียวกันบุคคลจะมีปฏิกริยาตอบสนองภายในต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น รายการทีวีจะกระตุ้นให้บุคคลรับรู้ว่ามีประโยชน์และทำให้เกิดความอยากดู เกิดการวางแผนที่จะดูและเลือกรายการทีวี การเลือกรายการทีวีก็จะจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความชอบของบุคคล

3. ระหว่าง $B \leftrightarrow E$ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม นั่นคือพฤติกรรมจะเปลี่ยนเงื่อนไขสภาพแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจะเปลี่ยนพฤติกรรมด้วย เช่น บุคคลจะเปลี่ยนรายการทีวี (สิ่งแวดล้อม) ตามความชอบ เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนก็จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปด้วย

ปัจจัย 3 ด้าน ซึ่งเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกันแต่ละตัวมีอิทธิพลไม่เท่ากันและอาจจะเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน

การปรับพฤติกรรม

ประภาพรรณ สุวรรณสุข และคณะ (2535) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น มีอยู่มากมายหลายเทคนิคด้วยกัน แต่ที่ใช้ง่ายและเหมาะสมกับเด็กในสภาพที่บ้านและโรงเรียนนั้นแบ่งออกเป็น 2 วิธีได้แก่ วิธีการจัดการวางแผนเงื่อนไขผลกระทบ (Contingency Management) และวิธีการใช้ตัวแบบ (Modeling)

1. วิธีการจัดการวางเงื่อนไขพฤติกรรม (Contingency Management) แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆด้วยกันตามลักษณะของผลกรรม ซึ่งได้แก่การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) การลงโทษและการเสริมแรงทางลบ (Punishment and Negative Reinforcement) การหยุดยั้ง (Extinction)

1.1 การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)

การเสริมแรงทางบวก คือ การทำให้ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหลังจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งผลกรรมที่พึงพอใจเรียกว่า ตัวเสริมแรงทางบวก เช่น การที่เด็กชายตีมากยกมือขึ้นถามคำถามครูในชั้นเรียน ครูหันมาตอบคำถามพร้อมทั้งชมเชยเด็กชายตีมากที่แสดงพฤติกรรมยกมือขึ้นถามคำถาม อันเป็นผลทำให้เด็กชายตีมากยกมือขึ้นทุกครั้งที่จะถามคำถามครูในชั้นเรียนของเด็กชายตีมากคงไว้ด้วยตัวเสริมแรงทางบวก (ความสนใจและคำชมเชย) ตัวเสริมแรงทางบวกที่นิยมใช้ในทางเงื่อนไขพฤติกรรม มีอยู่ด้วยกัน 5 ชนิด คือ

1.1.1 อาหารหรือสิ่งที่เสพได้จัดได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดตัวหนึ่ง เนื่องจากเป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข แต่ทว่าไม่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย การใช้อาหารหรือสิ่งที่เสพได้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้น ควรจะใช้ในช่วงที่เด็กกำลังอยู่ในสภาพที่หิวอยู่เพราะถ้าใช้ในขณะที่ได้รับประทานอาหารอิ่มแล้ว อาหารที่ใช้จะหมดสภาพเป็นตัวเสริมแรงในขณะนั้นทันที

1.1.2 แรงเสริมทางสังคม ได้แก่ การยิ้ม การชมเชย การยอมรับ การกอดหรือการมองตา เป็นต้น แรงเสริมทางสังคมถือได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้คู่กับตัวเสริมแรงอื่น ๆ และเมื่อแรงเสริมทางสังคมนี้มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแล้วจะทำให้เป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วอีกด้วย ตัวเสริมแรงทางสังคมแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) แรงเสริมทางสังคมที่แสดงออกโดยใช้คำพูดเช่น คำชม คำยกย่อง เป็นต้น

(2) แรงเสริมทางสังคมที่แสดงออกโดยใช้ท่าทาง เช่น การแตะตัว การกอด การมองตา การพยักหน้าแสดงการยอมรับ เป็นต้น

1.1.3 หลักของฟรีแม็ค (Premack Principle) คือ การใช้กิจกรรมที่เด็กชอบทำมากที่สุด หรือกิจกรรมที่เด็กทำบ่อยที่สุดมาเสริมแรงกิจกรรมที่เด็กชอบทำน้อยที่สุด

ในการใช้หลักของฟรีแม็คเป็นตัวเสริมแรงนั้น ควรมีข้อพิจารณาดังนี้

1. ไม่สามารถที่จะให้การเสริมแรงได้ทันทีที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นอันอาจจะเป็นผลทำให้ประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงนั้นลดลงได้ ยกเว้นแต่ว่ากิจกรรมนั้นจะเป็นสิ่งที่เด็กชอบทำจริง ๆ

2. กิจกรรมที่นำมาใช้ควรจะมีมากพอที่จะทำให้เด็กได้มีโอกาสเลือก เพราะถ้ามีจำนวนกิจกรรมที่จำกัดจะทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะเด็กและกลุ่มหรือแต่ละคนชอบกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน

3. ในการนำกิจกรรมมาใช้ควรจะต้องพิจารณาถึงหลักศีลธรรมด้วย อย่าให้ใช้กิจกรรมที่จำเป็นแก่ชีวิตมาเป็นตัววางเงื่อนไข

1.1.4 เบี้ยอรรถกร (Token Economy) คือการใช้เบี้ย ดาว แด้ม หรือคะแนนเป็นตัวเสริมแรงโดยที่เบี้ย ดาว แด้ม หรือคะแนนนั้นสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นรางวัลอื่น ๆ ได้มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป ทำให้เบี้ยอรรถกรมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย มีประสิทธิภาพสูงในการเป็นตัวเสริมแรงและมีโอกาสที่จะหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรงได้น้อยมาก ในการใช้เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงนั้น มีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

(1) เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงมาก และสามารถคงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้ในระดับที่สูง

(2) สามารถนำมาเป็นตัวเชื่อมกับตัวเสริมแรง ที่ไม่สามารถให้ได้ทันที เช่น การที่ใช้อาหารหรือกิจกรรมบางอย่างเป็นตัวเสริมแรง พบว่าไม่สามารถที่จะให้อาหารหรือจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นการใช้เบี้ย อรรถกรจะสามารถใช้แทนอาหารหรือกิจกรรมที่จะให้ในขณะนั้นได้ ก็จะทำให้อาหารหรือกิจกรรมนั้นยังคงมีประสิทธิภาพสูงอยู่ต่อไป

(3) เนื่องจากเบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงชนิดแผ่ขยาย นั่นคือสามารถนำมาแลกตัวเสริมแรงได้มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป จึงไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพเป็นตัวเสริมแรง

(4) สามารถใช้ได้ง่าย และไม่รบกวนต่อพฤติกรรมที่กำลังทำอยู่ อย่างเช่น ขณะที่เด็กกำลังทำงานตามที่มอบหมาย ครูอาจจะนำเอาดาว ไปติดที่โต๊ะของเขาได้โดยที่เขาไม่จำเป็นต้องยุติการแสดงพฤติกรรมนั้นเลย

(5) สามารถใช้เบี้ยอรรถกรเพียงตัวเดียวแทนตัวเสริมแรงตัวอื่น ๆ ได้จึงทำให้เกิดความสะดวกในการใช้

1.1.5 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback) เป็นการชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นได้ผลเป็นอย่างไร จากการที่รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นได้ผลเป็นอย่างไร จะทำให้เกิดเป็นแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

หลักในการทำให้ตัวเสริมแรงมีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ

1. เสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น
2. กำหนดเงื่อนไขของการเสริมแรงให้ชัดเจน
3. ให้ปริมาณของตัวเสริมแรงอย่างเพียงพอ เพื่อให้พฤติกรรมคงอยู่โดยไม่ให้เกิดการหมดสภาพเป็นตัวเสริมแรง
4. เลือกตัวเสริมแรงให้เหมาะกับเด็กแต่ละคน
5. พยายามใช้ตัวเสริมแรงหลาย ๆ ชนิด ๆ และใช้หลาย ๆ สภาพการณ์
6. พยายามใช้พฤติกรรมที่ทำบ่อย ๆ และตัวเสริมแรงอื่น ๆ ที่อาจทำได้ในสภาพแวดล้อมทั่วไป
7. พยายามให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการได้รับตัวเสริมแรง
8. พยายามลดหรือจำกัดเงื่อนไขที่แข่งขันกับเงื่อนไขที่ต้องการจะใช้ในการปรับพฤติกรรม
9. เสริมแรงทุก ๆ ครั้งที่พฤติกรรมพึงประสงค์เกิดขึ้น
10. อาจใช้ตัวแบบหรือการชี้แนะช่วยในการเสริมสร้างพฤติกรรม
11. วางแผนในการค่อย ๆ ถอนตัวเสริมแรงออก เมื่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้เกิดขึ้นในระดับที่สม่ำเสมอแล้ว

1.2 การลงโทษและการเสริมแรงทางลบ

การลงโทษคือการให้อินทรีย์ไม่พึงพอใจหรือถอดถอนสิ่งที่เป็นอินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง อันเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นยุติลง การลงโทษมักจะมีผู้ที่เข้าใจผิดว่า จะต้องเป็นการตี การดุ หรือการทำให้เจ็บปวด แต่ความจริงแล้วการลงโทษจะเป็นอะไรก็ได้ที่เป็นผลกรรมของพฤติกรรมนั้นแล้วมีผลทำให้การแสดงพฤติกรรมนั้นยุติลง ซึ่งอาจจะเป็นเพียงแค้นองตาด้วย ความไม่พอใจ การโบกมือแสดงการไม่ยอมรับ หรือการเตะตัวเบา ๆ トラバโดก็ตามที่ตีเด็กแล้วเด็กยังทำพฤติกรรมเดิมอยู่ แสดงว่าการตีนั้นยอมไม่ใช่การลงโทษ แต่เป็นการเสริมแรงแทน

การลงโทษโดยการให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจนั้น ไม่สมควรจะใช้อย่างยิ่ง แม้ว่าจะเป็นการยุติพฤติกรรมที่ได้ผลดีที่สุดก็ตาม จะทำให้เกิดผลข้างเคียงที่เป็นปัญหาตามมา คือ

1. ทำให้เด็กเกิดปัญหาทางอารมณ์เนื่องจากการลงโทษเป็นการบอกว่าอะไรที่ไม่ควรทำ แต่ไม่ได้บอกว่าจะอะไรที่ควรทำ ทำให้เด็กเกิดความซับซ้อนใจไม่รู้ว่าตนเองควรทำอย่างไรดี
2. ก่อให้เกิดปัญหาหลีกเลี่ยงจากสภาพที่เป็นอยู่ เช่น การที่ครูตีเด็กนักเรียนเมื่อ นักเรียนไม่ทำการบ้านมา อาจจะเป็นผลทำให้นักเรียนไม่ยอมมาโรงเรียนเลย เพราะต้องการจะหลีกเลี่ยงจากการถูกตี

3. ทำให้เด็กที่ถูกลงโทษนั้นมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเก็บกดอารมณ์ เช่น ตะโกนเสียงที่ดัง ปิดประตูอย่างแรง เป็นต้น

4. เป็นตัวแบบให้เด็กเกิดทำตาม เนื่องจากเด็กได้เห็นวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของผู้ใหญ่เป็นลักษณะนั้น เด็กจึงเรียนรู้ว่าการหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มีเพียงวิธีเดียวคือการลงโทษ

5. ทำให้เกิดความตึงเครียดในการใช้ และทำให้ใช้บ่อยขึ้น เนื่องจากได้ผลเท่ากับเป็นการเสริมแรงพฤติกรรมการทำโทษเด็กขึ้นไปอีก

1.3 การหยุดยั้ง

การหยุดยั้ง คือ การยุติการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เคยได้รับการเสริมแรงอันเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นค่อย ๆ ลดลง และอาจยุติไปในที่สุด

การหยุดยั้งควรใช้ต่อเมื่อ

1. รู้ว่าอะไรคือตัวเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น และต้องสามารถควบคุมตัวเสริมแรงเหล่านั้นได้ทุกตัว ถ้าทำไม่ได้ไม่ควรใช้วิธีการหยุดยั้ง

2. รู้ว่าพฤติกรรมใดที่ต้องการจะให้เด็กแสดงออก พร้อมทั้งมีการจัดโปรแกรมเสริมแรงพฤติกรรมนั้นด้วย

การหยุดยั้งให้ได้ผลดีที่สุด ควรพิจารณาดังนี้ คือ

1. พฤติกรรมที่ต้องการจะให้ลดน้อยลงนั้น ได้รับการเสริมแรงแบบทุกครั้งหรือแบบบางครั้ง บางคราว พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงแบบบางครั้งบางคราว จะลดลงได้ช้ามากเมื่อใช้การหยุดยั้ง แต่จะลดลงอย่างรวดเร็วถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงแบบทุกครั้ง

2. จำนวนแรงเสริมที่ได้รับและระยะเวลาที่ได้รับการเสริมแรง จะมีผลต่อการใช้การหยุดยั้งพฤติกรรมนั้น ถ้าพฤติกรรมใดได้รับแรงเสริมเป็นจำนวนมากจะทำให้การหยุดยั้งได้ผลน้อยมาก ในทางกลับกันพฤติกรรมที่ได้รับแรงเสริมเป็นจำนวนน้อยจะทำให้ลดลงได้อย่างรวดเร็วถ้าใช้การหยุดยั้ง

3. รู้ตัวเสริมแรงที่ทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่ การใช้การหยุดยั้งจะไม่ได้ผลเลยถ้าไม่รู้ตัวเสริมแรง

4. สามารถควบคุมแหล่งของแรงเสริมได้บางครั้ง อาจพบว่าแรงเสริมบางอย่างอยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ใช้การหยุดยั้ง ถ้าเป็นเช่นนี้การใช้การหยุดยั้งจะไม่ได้ผล เพราะถ้าจะให้ได้ผลจะต้องสามารถควบคุมแหล่งของแรงเสริมนั้นให้ได้ทุกตัว

5. ในกรณีที่พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะของการเสริมแรงอยู่ในตัวของมันเอง การใช้การหยุดยั้งจะไม่ได้ผล อย่างเช่นพฤติกรรมดูทีวี พฤติกรรมการเล่นเกมกับเพื่อนในชั้นเรียน

6. การหยุดยั้งจะใช้ได้ผลเป็นอย่างมากถ้าใช้คู่กับการเสริมแรงทางบวก

2. การใช้ตัวแบบ (Modeling)

การใช้ตัวแบบเป็นวิธีการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่โดยการให้อินทรีย์ได้มีโอกาสสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งการใช้ตัวแบบให้ได้ผลนั้นควรที่จะทำดังต่อไปนี้

2.1 ใช้ตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หลาย ๆ คน โดยให้มีคนในหลาย ๆ ช่วงอายุและมีทั้งเพศชายและเพศหญิง

2.2 ให้ตัวแบบนั้นมีลักษณะใกล้เคียงผู้ที่สังเกตและอยู่ในสภาพแวดล้อมคล้าย ๆ กับสภาพแวดล้อมที่ผู้สังเกตอยู่

2.3 เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ควรที่จะมีการเสริมแรงต่อตัวแบบนั้นทันที จะทำให้ผู้สังเกตเกิดการลอกเลียนแบบได้เร็วขึ้น

แบนดูรา โรส และ โรส (Bandura, Ross and Ross, 1961 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539) ยังได้แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถที่จะเรียนรู้การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้โดยการสังเกตจากตัวแบบ เขาได้ทำการทดลองโดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ดูตัวแบบตีตุ๊กตายาง กลุ่มที่สองมองดูตัวแบบที่ไม่ได้แสดงความสนใจต่อตุ๊กตายาง ส่วนกลุ่มสุดท้ายไม่มีโอกาสได้ดูอะไรเลย ในเวลาต่อมาเขาได้ให้เด็กทั้ง 3 กลุ่ม ได้เข้าไปในห้องที่มีตุ๊กตายางโดยให้เข้าไปที่ละกลุ่ม ผลปรากฏกลุ่มที่ดูตัวแบบตีตุ๊กตายางมีจำนวนครั้งของการตีตุ๊กตายางแตกต่างไปจากทั้ง 2 กลุ่มที่เหลืออย่างชัดเจน ในขณะที่ทั้งสองกลุ่มที่เหลือไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการแสดงออกต่อตุ๊กตายาง แสดงให้เห็นว่าการสังเกตตัวแบบที่ก้าวร้าว (ตีตุ๊กตายาง) จะมีผลทำให้ผู้สังเกตเลียนแบบได้ง่าย

วาริน สีตา (2550) ได้เสนอวิธีการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กไว้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้เหตุผล การให้เหตุผลตรงไปตรงมา ซึ่งเด็กสามารถเข้าใจ และมักจะแก้ไขพฤติกรรมได้ ในเด็กเล็กการใช้เหตุผลต้องง่าย สั้น ไม่พูดยืดเยื้อ เช่น มีดเล่นไม่ได้ เพราะจะบาดมือหนู หนูปีนต้นไม้ไม่ได้ เพราะเดี๋ยวตกลงมาเจ็บ เป็นต้น

2. การใช้ทำที่ที่หนักแน่นและจริงจัง เวลาที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กทำอะไร แล้วเด็กอึดออดไม่ยอมทำวิธีที่ได้ผล คือต้องพูดให้หนักแน่นและจริงจังว่าให้ทำเดี๋ยวนี้ อาจต้องใช้ทำที่

ประกอบด้วย เช่น เด็กไม่มาเข้าแถวครูใช้วิธีพูดเตือน ถ้ายังช้ำอยู่ครูก็เดินเข้าไปหาจับที่มือเขาแล้วพามาเข้าแถว

3. การใช้สิ่งทดแทน ในเด็กเล็กเวลาห้ามไม่ให้เด็กทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ควรบอกเด็กไปด้วยว่าสิ่งไหนที่ทำแทนได้ เช่น เห็นเด็กเขียนฝาผนังอยู่ ห้ามไม่ให้ทำเพราะสกปรก ก็ควรรหากระดาษให้เด็กเขียนแทน

4. ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก ควรให้เด็กรู้สึกว่ามีความคิดเห็นอย่างไร ก็สามารถพูดออกมาได้อย่างอิสระ หรือรู้สึกอย่างไรก็สามารถคุยชี้แจงได้ เช่น เด็กต้องการตัดสินใจเองในการเลือกของใช้ส่วนตัว เล่นตามมุมการศึกษา

5. การให้รางวัล เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นอีก ไม่หายไปควรให้รางวัลสำหรับพฤติกรรมนั้น อาจเป็นการกล่าวชมด้วยวาจาหรือแสดงกริยาชื่นชม พอใจในพฤติกรรมนั้น เช่น ปรบมือ ยิ้ม โอบกอด ลูกหัว เป็นต้น

6. การเลิกให้ความสนใจ เป็นธรรมชาติของเด็กทุกคน ที่ต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น ฉะนั้นเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เราอาจใช้วิธีเลิกให้ความสนใจ ขณะที่เด็กกำลังกระทำพฤติกรรมนั้น แต่หันไปให้ความสนใจหรือให้รางวัลกับเด็กที่มีพฤติกรรมที่เราต้องการแทน ตัวอย่างเช่น เด็กในห้องกลุ่มหนึ่งมีสมาธิในการฟังดีมาก นั่งฟังอย่างตั้งใจ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเล่นส่งเสียงรบกวนผู้อื่น ครูชมหรือบอกความรู้สึกที่ครูพอใจในกลุ่มที่มีสมาธิในการฟัง ส่วนกลุ่มที่เล่นส่งเสียงรบกวนผู้อื่นครูเฉยไม่ให้ความสนใจ ในขณะที่เดียวกันก็คอยสังเกตพฤติกรรมกลุ่มนั้นด้วย เมื่อพบว่ามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็กล่าวชมทันที

7. การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ให้กับเด็ก พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์นั้นมาเรียนรู้ภายหลังจากเกิดมาแล้ว เด็กจะเอาอย่างผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิด โดยดูจากการกระทำของผู้ใหญ่มากกว่าการสอนด้วยวาจา เช่น สอนเด็กให้เก็บขยะแต่พบผู้ใหญ่เห็นพลาสติกอยู่ข้างหน้าก็ยังไม่เก็บ เด็กก็จะไม่เชื่อคำสอนนั้นแต่จะเชื่อสิ่งที่เห็นคือไม่เก็บขยะ

การปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

ธีระ ประพฤติกิจ (2538) กล่าวว่าเทคนิคการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจเป็นวิธีการปรับพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนความสนใจจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่เหมาะสมไปสู่การกระทำอย่างอื่น หรือต่อสิ่งอื่นที่เหมาะสมกว่าโดยไม่มี การลงโทษหรือเสริมแรงทันที ดังวิธีเบี่ยงเบนความสนใจต่อไปนี้

ตัวอย่างรูปแบบการวางเงื่อนไขแบบสมัครใจเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมก้าวร้าวทุกชนิด ได้แก่ ทบ ตี หยิก แย่งของเล่น คำ เตะ ต่อย ฯลฯ

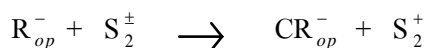
2. วัตถุประสงค์

เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ที่ละน้อยโดยไม่มีการลงโทษ

3. เทคนิควิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทุกครั้งครูให้สัญญาณโดยการตักเตือน ห้ามปราม แล้วชักชวนไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เด็กสนใจเพื่อให้เด็กเรียนรู้ว่าการทำกิจกรรมเพื่อระบายความคับข้องใจดีกว่าการก้าวร้าว ดังโปรแกรมในข้อต่อไป

4. ลักษณะโปรแกรม



เมื่อ R_{op}^- คือ พฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กเป็นผู้กระทำเอง

S_2^\pm คือ การเบี่ยงเบนความสนใจซึ่งมีลักษณะกลาง ๆ เช่น การสัมผัสตัวเด็กเบาๆ การดึงไปทำกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจกว่าเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่ละน้อยโดยไม่มีการลงโทษ

CR_{op}^- คือ การเรียนรู้ของเด็กจากการวางเงื่อนไขว่าถ้าแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจะต้องทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อระบายความคับข้องใจแทนการลงโทษของคุณ

S_2^+ คือ การเสริมแรงตนเองด้วยความสำเร็จของงานหรือจากครูหลังจากเด็กลดหรือเลิกพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะเรียนรู้แล้ว

5. การประเมินผลและติดตามผล

5.1 สังเกตพฤติกรรมของเด็กที่ก้าวร้าวเห็นว่า ลดลงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

5.2 ติดตามผลว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมแบบเดิมและกับเพื่อนคนเดิมหรือคนอื่นหรือไม่เพียงใด

5.3 ถ้าเด็กลดพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นแล้วอาจมีการเสริมแรงด้วยการชมหรือกอดเพื่อแสดงความชื่นชมเด็กเพื่อให้พฤติกรรมนั้นถาวร

รุจา เจนวีระนนท์ (2552) กล่าวว่าเทคนิคการปรับพฤติกรรมนั้นใช้หลักทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม วิธีการปรับพฤติกรรมมีเป้าหมาย 3 เรื่อง คือ

1. ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
2. ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. สร้างพฤติกรรมใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยโดยชวนเด็กทำกิจกรรมที่เด็กสนใจหรือพาไปเล่นตามมุม เพื่อให้ระบายความคับข้องใจและปรับเปลี่ยนอารมณ์ การเล่นจึงเป็นสิ่งที่เด็กชอบ เด็กจะมีจิตใจเบิกบานรู้สึกเพลิดเพลินสนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำ รู้จักควบคุมตนเอง รู้จักระงับอารมณ์ทำให้สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2552) กล่าวในการเสวนาครั้งหนึ่งที่โรงเรียนเพลินพัฒนาว่าทำไมต้องใส่ใจพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก เพราะถ้าเราปล่อยให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวและรุนแรงเรื่อยไปจนถึงวัย 7 - 8 ขวบ โดยไม่เข้าไปช่วยเหลือแก้ไข เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ก้าวร้าวรุนแรง และทำร้ายผู้อื่น รวมทั้งทำร้ายตัวเองด้วย ซึ่งอันตรายมาก สิ่งที่พ่อแม่ควรทำ คือ เมื่อเห็นลูกมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมไม่ควร ต้องเข้าไปช่วยเขาปรับพฤติกรรมตั้งแต่เริ่มต้น อย่าปล่อยเลยไปโดยเราสามารถเริ่มฝึกให้เด็กเรียนรู้ที่จะควบคุมตัวเอง และไม่ก่อพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรงได้ตั้งแต่อายุ 2 - 3 ขวบ ถ้าปล่อยผ่านช่วงวัยนี้ไป เด็กจะชินกับความก้าวร้าว ความรุนแรง ซึ่งจะแก้ไขได้ยากและเด็กจะต่อต้าน

อย่างไรก็ตามคุณพ่อคุณแม่ไม่ควรคาดหวังว่าลูกเล็ก ๆ เขาจะเข้าใจหรือเป็นอย่างที่เราบอก ณ เวลานั้นหรือในช่วงอายุนั้น ๆ เพราะธรรมชาติของเด็กเขาจะค่อย ๆ เรียนรู้ และพัฒนาไปตามวัย สิ่งที่พ่อแม่ควรทำ คือ หนักแน่น จริงจัง และยืนยงในสิ่งที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอและให้ลูกค่อย ๆ เรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เมื่อถึงวัยที่เหมาะสมเขาจะมีพฤติกรรมตามที่เราคาดหวังเอง

พฤติกรรมก้าวร้าวขนาดที่เรียกว่ารุนแรง และต้องแก้ไข วิทยากรได้ให้กรอบการพิจารณาพฤติกรรมที่จัดว่ารุนแรงไว้ 3 ประเด็น คือ

- (1) ทำร้ายผู้อื่น
- (2) ทำร้ายตัวเอง
- (3) ทำลายข้าวของ

ทั้ง 3 ข้อที่กล่าวมานี้เป็นข้อห้ามที่พ่อแม่จะต้องตระหนักและใส่ใจ ไม่ว่าจะแต่ละข้อจะมีระดับความรุนแรงมากน้อยแค่ไหน เช่น เด็กตีแม่เบา ๆ ผลักเพื่อนเบา ๆ ก็จัดว่าเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง และจะต้องได้รับการช่วยเหลือแก้ไข ยกเว้นในกรณีที่เป็นอุบัติเหตุ

หัวใจสำคัญของการปรับพฤติกรรมลูก สิ่งหนึ่งที่ต้องเน้นในการปรับ แก้พฤติกรรมรุนแรง พ่อแม่ต้องหนักแน่นและเอาจริง แต่การเอาจริงในที่นี้ไม่ใช่แสดงอารมณ์รุนแรงเสียเอง สิ่งที่พ่อแม่พึงตระหนักคือ ต้องมีสติ อย่ามีอารมณ์ หรือแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราดออกมา ในหลาย ๆ ครั้ง

พ่อแม่อาจรู้สึกโกรธกับพฤติกรรมของลูก ซึ่งเป็นธรรมชาติที่พ่อแม่จะมีอารมณ์โกรธได้ แต่ต้องรู้จักควบคุมและไม่แสดงออกให้ลูกเห็น

นอกจากนี้วิทยากรยังได้ยกตัวอย่างการแสดงออกที่เหมาะสมของพ่อแม่ เช่น แม่พูดบอกลูกด้วยเสียงปกติว่า “แม่โกรธแล้วนะ แต่เดี๋ยวแม่จะมาจัดการ” แล้วก็เดินจากไป ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เด็กรู้ว่าคุณแม่เอาจริง และเรียนรู้ว่าพฤติกรรมของเขานั้นไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องแต่ขณะเดียวกันเด็กก็รู้สึกได้ว่าแม่ยังรักเขายังอยู่กับเขาและไม่ได้เกลียดเขา ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการที่แม่จะแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราดออกมา เมื่อลูกร้องไห้อาละวาด การร้องไห้อาละวาดของเด็กมี 2 กรณี คือ

1. เด็กเอาแต่ใจตัวเอง ในกรณีนี้พ่อแม่จะต้องใช้วิธีเพิกเฉยหรือไม่สนใจ โดยคิดว่าลูกร้องไห้อาละวาดในบริเวณที่จะไม่เป็นอันตราย หรือไม่ก็พาออกไปอยู่ในบริเวณที่ปลอดภัย แล้วปล่อยให้เขาร้องไห้ให้เต็มที่ อย่าไปบอกให้ลูกหยุดร้อง เพราะเด็กเล็กเขาไม่สามารถหยุดร้องได้ทันที วิธีนี้จะทำให้เด็กได้ปลดปล่อยอารมณ์ โดยที่รู้สึกปลอดภัย เมื่อเด็กร้องไห้จนพอใจแล้ว เขาจะเข้ามาหา ก็ค่อยโอบกอดเขาไว้ ในเด็กบางคนเขาไม่สามารถหยุดร้องได้เร็ว แต่เขาร้องไห้เบาแล้วพ่อแม่ควรเข้าไปหาเขา โอบกอดเขา แล้วพูดให้กำลังใจเขา เช่น แม่รู้ว่าหนูพยายามจะหยุดร้องแล้ว แม่ดีใจที่หนูพยายาม ฯลฯ จากนั้นก็เบี่ยงเบนความสนใจเขา โดยอาจจะพาไปดูอะไรที่น่าสนใจหรือชวนเล่น สิ่งพ่อแม่พึงระวังคือ อย่าให้อะไรถ้าลูกร้องในกรณีนี้ เพราะจะทำให้เด็กเรียนรู้ และเพาะบ่มพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง

2. เป็นผลจากสมอง ซึ่งเป็นกรณีพิเศษที่พ่อแม่จะต้องสังเกตและเข้าใจอารมณ์ของลูก และปรึกษาแพทย์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมก้าวร้าว

งานวิจัยในประเทศ

พัชรา พุ่มพชาติ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ชั้นอนุบาล อายุ 4-5 ปี โรงเรียนอนุบาลวัดธาตุทอง เขตพระโขนงกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ใช้เสียงดนตรีประกอบ และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติตามแผนการจัดประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าว และแผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะการศึกษา) พบว่า เสียงดนตรีช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยทั้งการก้าวร้าว โดยการกระทำ และโดยคำพูด และการใช้เสียงดนตรีประกอบการจัดกิจกรรม

สร้างสรรค์ ทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ

ภัทธิตยา กฤษณะพันธ์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ในการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ กลุ่มเดียวเพื่อเปรียบเทียบผลการสังเกตก่อนและหลังการทดลองและติดตามผล กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 10 คน ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งได้จากการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กแสดงออกโดยใช้แบบสังเกต เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยตามช่วงเวลาที่กำหนด ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเสริมแผนการจัดประสบการณ์ปกติมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม อีกทั้งเมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วพฤติกรรมก้าวร่ววนั้นยังลดลงอยู่

รังสิมา สินะพงษ์พิพิธ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนอนุบาลพุทธรักษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มทดลองได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสม และกลุ่มควบคุมได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวและนิทานประกอบหุ่นมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่าเด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียน

ฉัตร ไชย เสภา (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทดลองและติดตามผล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 10 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนทดลอง และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้วพฤติกรรมก้าวร่ววยังคงสภาพการลดลงอยู่

ณรงค์ศักดิ์ ดิษฐจันทร์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้เทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) และเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) ต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวสูง ทำการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อกำหนดเป็นกลุ่ม

ทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน กลุ่มที่ 1 ใช้เป็นกลุ่มเทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) และกลุ่มที่ 2 ใช้เป็นกลุ่มเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวแบบแบ่งช่วงเวลา เกณฑ์การให้ตัวเสริมแรงในเทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) เกณฑ์การให้ตัวเสริมแรงในเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว และแบบสำรวจตัวเสริมแรง ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) และเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) สามารถปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยให้ลดลงได้

นราวดี นิภาพฤกษ์ (2548) ผลการใช้กิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 6 ปี จำนวน 48 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว กิจกรรมศิลปะ ได้แก่ การละเล่นสีด้วยนิ้วมือ การ चुดสีเทียนเป็นภาพ การปั้นด้วยแป้งโด การปั้นด้วยวัสดุที่แปรรูปจากกระดาษหนังสือพิมพ์ และการเสริมแรงทางสังคมจากครู และการเสริมแรงจากเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและทางวาจาในระยะทดลองและระยะติดตามผลลดลงจากระยะเส้นฐาน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมจากครูมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายในระยะทดลองน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมจากเพื่อน

กานติมา สิริวิชชา (2550) ผลของกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยเพศหญิง อายุ 5 - 6 ปี ได้มาด้วยการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวจากเด็กทั้งหมด 30 คน แล้วเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงสุดจำนวน 15 คนเป็นกลุ่มทดลอง ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบแผนการจัดกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์และแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อผ่านกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ลดลงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์

งานวิจัยต่างประเทศ

บราวน์และอีเลียต (Brown and Elliott, 1965 อ้างถึงในสม โภชน์ เอี่ยมสุภามิต, 2539) ได้ใช้แรงเสริมทางสังคม (ความสนใจและคำพูดยกย่อง) และการไม่สนใจปรับพฤติกรรมก้าวร้าว (ทางร่างกายและคำพูด) ของเด็ก 27 คน ที่มีอายุระหว่าง 3 - 4 ขวบ โดยไม่สนใจต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก แต่จะใช้แรงเสริมทางสังคมต่อเด็กทันทีที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลปรากฏ

ว่าพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ซึ่งเกิดขึ้นโดยเฉลี่ย 64 ครั้งต่อวัน ได้ลดลงถึง 43.4 ครั้ง ต่อวัน นอกจากนี้ยังได้มีการปรับพฤติกรรมเด็กที่ไม่เชื่อฟังและแสดงอาการต่อต้านของเด็กอนุบาลคนหนึ่ง โดยครูจะให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และไม่สนใจต่อพฤติกรรมไม่เชื่อฟังและต่อต้าน ผลปรากฏว่าพฤติกรรมไม่เชื่อฟังและอาการต่อต้านของเด็กลดลง และพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพิ่มขึ้น

โอเลรี และเบคเคอร์ (O'leary and Becker, 1967 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539) พบว่าเด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ อายุ 9 ขวบ จำนวน 11 คน มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 80% ของพฤติกรรมทั้งหมด เขาจึงสร้างกฎขึ้นในชั้น โดยกำหนดให้ทุกคนนั่งอยู่กับที่ มองมาที่หน้าชั้น ยกมือขึ้นถามตอบ คำถาม ทำโต๊ะเรียนให้สะอาดจากนั้นจึงใช้เบียร์รกรรโดยการจดเป็นแต้มใส่ไว้บนกระดานบน โต๊ะของเด็กแต่ละคนซึ่งแต้มที่เด็กได้นั้นเป็นผลเนื่องมาจากการประเมินพฤติกรรมของเด็กตามกฎที่ตั้งไว้ โดยที่ทำการประเมินวันละ 5 ครั้ง (หลังจากการสอนในแต่ละชั่วโมง) แต้มเหล่านั้นสามารถนำมาแลกเปลี่ยนขนมได้ ผลปรากฏว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนานั้นลดลงเหลือเพียง 10 % ของพฤติกรรมทั้งหมด

เล็ททอล (Lattal, 1969 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539) ประสบความสำเร็จในการใช้หลักของฟรีแม็ค ในการเสริมสร้าง พฤติกรรมการแปรงฟันของเด็กในค่ายฤดูร้อน โดยที่เด็กเหล่านี้ไม่ชอบการแปรงฟันเลย แต่เขาพบว่าเด็กเหล่านี้ชอบการว่ายน้ำมากที่สุด เขาจึงวางเงื่อนไขว่าถ้าใครอยากจะทำสระว่ายน้ำต้องแปรงฟันเสียก่อน ผลปรากฏว่าเด็กแปรงฟันทุกคน

ออสบอน (Osborne, 1969 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539) ได้ใช้วิธีเดียวกันนี้เสริมสร้างพฤติกรรมการนั่งอยู่กับที่ได้นานถึง 15 นาที เขาจะมีสิทธิได้เวลาว่าง 5 นาทีในตอนบ่าย แต่ถ้าไม่สามารถทำได้ก็ต้องอยู่ในชั้นทำงานต่อไปผลปรากฏว่าพฤติกรรมการลุกจากที่นั่งลดลงทันที

ฮอลและคณะ (Hall et al., 1971 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539) ได้ใช้การหยุดยั้งกับแรงเสริมทางสังคมปรับพฤติกรรมการโต้เถียงของเด็กชายคนหนึ่งในระดับมัธยม โดยที่เด็กคนนี้จะโต้เถียงกับครูของเขาตลอดเวลา โดยเฉลี่ยประมาณ 7 ครั้งต่อวัน ฮอลและคณะจึงบอกให้ครูเขาไม่สนใจที่จะโต้เถียงโดยให้เดินออกทันทีที่เขาจะเริ่มโต้เถียง และชมเชยเด็กคนนี้ทันทีที่ทำงานโดยไม่โต้เถียง ผลปรากฏว่าพฤติกรรมการโต้เถียงของเด็กคนนี้นี้ลดลงจาก 7 ครั้งต่อวัน มาเป็นน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อวัน และภายใน 6 อาทิตย์ต่อมาพฤติกรรมการโต้เถียงไม่มีปัญหาอีกต่อไปเลย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวที่มีการตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การออกแบบการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร คือเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 20 คน ซึ่งศึกษาอยู่ในห้องเดียวกันของโรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 20 คนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอย่างน้อยจากการสังเกตและคัดเลือกแบบเจาะจงของผู้วิจัยจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด คือ

1. วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น
2. แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

1.2 กำหนดและสร้างวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ จำนวน 10 วิธีหรือ 10 กรณีของพฤติกรรมก้าวร้าวตั้งแต่ไม่รุนแรงไปถึงรุนแรงมากที่สุดหรือทางคำพูดไปถึงการกระทำต่อตนเองและผู้อื่นเพื่อใช้ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นเวลา 8 สัปดาห์

1.3 นำวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไข คัดเลือกวิธีการที่เหมาะสม และฝึกทักษะวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

1.4 นำวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย การวิจัยและจิตวิทยา จำนวน 3 คน เป็นผู้พิจารณาตัดสินเพื่อให้มีความแม่นยำตามโครงสร้างทฤษฎี (Construct Validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item and Objective Congruence – IOC) ตามสูตรของโรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงในพิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2548) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.88 โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจกับวัตถุประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 = แนใจว่าวิธีการนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 = ไม่แนใจว่าวิธีการนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

- 1 = แนใจว่าวิธีการนั้น ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.5 นำวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ตั้งแต่ 0.5-1.00 ไปปรับปรุงแก้ไขในด้านภาษา และความรัดกุมของวิธีการตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้เป็นวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจในการทดลองต่อไป (ภาคผนวก ก.)

2. แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าว มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวและวิธีการสร้างแบบตรวจสอบ (Checklist) พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบตรวจสอบที่ประกอบด้วยพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 23 พฤติกรรม ซึ่งมีลักษณะการประเมินว่าทำหรือไม่ทำ หรือ มีหรือไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

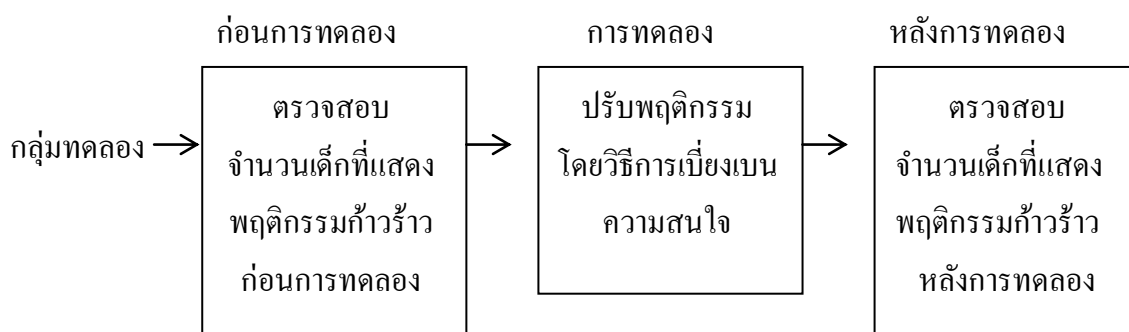
2.3 นำแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม สะดวกและรวดเร็วในการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น

2.4 นำแบบตรวจสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย การวิจัยและจิตวิทยา จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตัดสินให้มีความแม่นยำตรงตามโครงสร้างทฤษฎีโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมก้าวร้าวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item and Objective Congruence) ตามสูตรของโรวินELLIและแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2548) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.98

2.5 นำแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ตั้งแต่ 0.5 - 1.00 ไปปรับปรุงแก้ไขในด้านภาษาและความรัดกุมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้ในการทดลองต่อไป (ภาคผนวก ข)

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ที่มีการตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อน (Pre-test) และหลัง (Posttest) การทดลอง (An Experimental Group Pre-test - Posttest Design) ดังใน โครงสร้างต่อไปนี้



การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างภายใน 1 สัปดาห์ก่อนการทดลองด้วยแบบตรวจสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ผู้วิจัยใช้วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจทุกครั้งที่เด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนตามชุดกิจกรรมเบี่ยงเบนความใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยไม่มีการลงโทษเป็นเวลา 8 สัปดาห์
3. ตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างภายใน 1 สัปดาห์หลังการทดลอง ด้วยแบบตรวจสอบชุดเดิมโดยผู้วิจัย
4. นำข้อมูลก่อนและหลังการทดลองที่เจงนับเสร็จแล้ว ไปเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเจงนับจำนวนเด็กที่ทำหรือไม่ทำในแต่ละพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้ χ^2 (Chi – Square) แบบตารางการณั้จร 2 x 2 (ยูทช ไกยวรรณ, 2549) ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบ ความถี่	ก่อน	หลัง	รวม
ทำ	a	b	a+b
ไม่ทำ	c	d	c+d
รวม	a+c	b+d	

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวที่มีการตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) การทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลของการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแจกแจงจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในแต่ละพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ χ^2 (Chi-square) ดังนี้

ตาราง จำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการทดลองและค่า χ^2 (Chi-square)

ข้อที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ก่อนการทดลอง (คน)	หลังการทดลอง (คน)	χ^2
1	โต้เถียงกัน	2	2	0
2	ค่าเพื่อน	2	1	0.360
3	ขว้างปาสิ่งของ	7	0	8.484**
4	สบถ ใช้คำหยาบ	14	7	4.912*
5	เถียงครู	0	0	0
6	ล้อเลียนครูและเพื่อน	4	2	0.784
7	ทำลายสิ่งของตนเอง	1	1	0
8	ทำลายสิ่งของผู้อื่น	2	0	2.105
9	รบกวนเด็กอื่นในชั้น	8	2	4.8*
10	พูดอะอะโวยวาย	1	0	1.025
11	แกล้งเพื่อน	5	2	1.558
12	ตีเพื่อน	12	1	13.789**
13	กัดเพื่อน	0	0	0
14	หยิกเพื่อน	7	1	5.625*

ข้อที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ก่อนการทดลอง (คน)	หลังการทดลอง (คน)	χ^2
15	เตะเพื่อน	5	0	5.714*
16	ต่อยเพื่อน	2	0	2.105
17	ผลักเพื่อน	5	0	5.714*
18	ทุบตีเพื่อน	1	0	1.025
19	ทำร้ายร่างกายตนเอง	0	0	0
20	ทำร้ายร่างกายผู้อื่น	0	0	0
21	ส่งเสียงกรีดเวลาไม่พอใจ	0	0	0
22	คืนกับพื้นเวลาไม่พอใจ	1	0	1.025
23	ชอบทุบโต๊ะหรือสิ่งของ	2	0	2.105

*p <.05;**p<.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมได้เพียงในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี df = 1 และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมการได้เพียงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมค่าเพื่อนในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี df = 1 และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมค่าเพื่อนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมขว้างปาสิ่งของในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้มากกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี df = 1 และ $\alpha = .01$ มีค่าเท่ากับ 6.64 จึงไม่ยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมขว้างปาสิ่งของมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (p<.01)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมสบถใช้ คำหยาบในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้มากกว่าค่า χ^2 จากตาราง

ที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงไม่ยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมสบถใช้คำหยาบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมล้อเลียนครูและเพื่อนในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมล้อเลียนครูและเพื่อนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมทำลายสิ่งของตนเองในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมทำลายสิ่งของตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมทำลายสิ่งของผู้อื่นในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมทำลายสิ่งของผู้อื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมพูดอะอะโวยวายในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมพูดอะอะโวยวายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมแกล้งเพื่อนในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมแกล้งเพื่อนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมการทบทวนเพื่อนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมคืนกับพื้นเวลาไม่พอใจในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมคืนกับพื้นเวลาไม่พอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมชอบทบทวนโต๊ะหรือสิ่งของในตารางพบว่าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่มี $df = 1$ และ $\alpha = .05$ มีค่าเท่ากับ 3.84 จึงยอมรับสมมุติฐานนั้นคือ ก่อนและหลังการทดลองจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรมชอบทบทวนโต๊ะหรือสิ่งของไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 20 คน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอย่างน้อยจากการสังเกตและคัดเลือกแบบเจาะจงของผู้วิจัยจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 วิธี เพื่อใช้ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวทางด้านคำพูดและการกระทำของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเวลา 8 สัปดาห์ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 และแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง คือ χ^2 (Chi - Square)

สรุปผลการวิจัย

จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยการตีเพื่อนและขว้างปาสิ่งของ หลังการทดลองลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมชอบสบถหรือพูดคำหยาบ รบกวนเด็กอื่นในชั้น หยิกเพื่อน เตะเพื่อน และผลักเพื่อน หลังการทดลองลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ดังต่อไปนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าหลังการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจมีจำนวนเด็กที่แสดงและไม่แสดงพฤติกรรม

ก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างใน 2 พฤติกรรมได้แก่ การขว้างปาสิ่งของ และตีเพื่อนที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในอีก 5 พฤติกรรมได้แก่ พฤติกรรมการสบถ ใช้คำหยาบ รบกวन्द์คนอื่นในชั้น หยิกเพื่อน ตะเพื่อน และผลักเพื่อน ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในอีก 11 พฤติกรรมได้แก่ พฤติกรรมโต้เถียงกัน คำเพื่อน ล้อเลียนครู และเพื่อน ทำลายสิ่งของตนเอง ทำลายสิ่งของผู้อื่น พุดอะอะโววายวาย แกล้งเพื่อน ค่อยเพื่อน ทบตีเพื่อน ดิ้นกับพื้นเวลาไม่พอใจ และชอบทบตีหรือสิ่งของ ซึ่งมีจำนวนน้อยและไม่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมที่เหลือคือพฤติกรรมเถียงครู กัดเพื่อน ทำร้ายร่างกายตนเอง ทำร้ายร่างกายผู้อื่น และส่งเสียงกรี๊ดเวลาไม่พอใจ เป็นพฤติกรรมที่เด็กไม่แสดงออกให้เห็นเลยตลอดช่วงการทดลอง

ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และแสดงให้เห็นว่าการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะเด็กที่แสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง เช่น ตีเพื่อน ลดลงจาก 12 คน เหลือ 1 คน และขว้างปาสิ่งของจาก 7 คนกลับไม่ปรากฏให้พบอีกเลย สบถใช้คำหยาบ จาก 14 คน เหลือ 7 คน รบกวन्द์คนอื่นในชั้นจาก 8 คนเหลือ 2 คน หยิกเพื่อนจาก 7 คน เหลือ 1 คน และเด็กที่ตะและผลักเพื่อนจาก 5 คน กลับไม่ปรากฏให้พบอีกเลย ทั้งนี้เพราะวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อย โดยไม่มีการลงโทษสามารถปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยในรายพฤติกรรมดังกล่าวได้โดยชวนเด็กทำกิจกรรมที่เด็กสนใจหรือพาไปเล่นตามมุม เพื่อให้ระบายความคับข้องใจ และปรับเปลี่ยนอารมณ์ การเล่นจึงเป็นสิ่งที่เด็กชอบเด็กจะมีจิตใจเบิกบานรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำ รู้จักควบคุมตนเอง รู้จักระงับอารมณ์ทำให้สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) และเด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่าการเล่นดีกว่าการก้าวร้าว (ธีระ ประพตกิจ, 2538) และเมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงแล้วครูยกย่องชมเชยต่อหน้าเพื่อน ๆ เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้วพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นก็ยังคงลดลงอยู่ ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธิตยา กฤษณะพันธุ์ (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเสริมแผนการจัดประสบการณ์ปกติมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม อีกทั้งสิ้นสุดการทดลองแล้วพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นก็ยังคงลดลงอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัด

กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้เช่นเดียวกับการวิจัยของ รังสิมา สีนะพงษ์พิพิธ (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยกลุ่มทดลองได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบ หุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสม และกลุ่มควบคุมได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียน พบว่าเด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่าเด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียน

นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับพัชรา พุ่มพชาติ (2533) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย พบว่า เสียงดนตรีช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยทั้งการก้าวร้าว โดยการกระทำ และโดยคำพูด และการใช้เสียงดนตรีประกอบการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติและสอดคล้องกับฉัตรไชย เสดลา (2542) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนทดลอง และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้วพฤติกรรมก้าวร้าวยังคงสภาพการลดลงอยู่สอดคล้องกับณรงค์ศักดิ์ ติสจันทร์ (2545) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) และเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) ต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าว สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้เทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) และเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) สามารถปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยให้ลดลงได้สอดคล้องกับนราวดี นิภาพฤกษ์ (2548) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและทางวาจาในระยะทดลองและระยะติดตามผลลดลงจากระยะเส้นฐาน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมจากครูมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายในระยะทดลองน้อยกว่าเด็ก ที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมจากเพื่อนและสอดคล้องกับ กานติมา สิริวิชชา (2550) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัย

ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อผ่านกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ลดลงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์

ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนแนวคิดของวันเพ็ญ บุญประกอบ (2552) ที่กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องที่ต้องทำตั้งแต่ต้น เมื่อเด็กยังเล็กไม่ควรปล่อยปะละเลย จนรุนแรง โดยเฉพาะการเบี่ยงเบนความสนใจเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ เหมาะสมสำหรับเด็กเพราะ เป็นวิธีที่หลีกเลี่ยงการลงโทษให้เด็กโกรธและก้าวร้าวมากขึ้น แต่เด็กกลับได้ประโยชน์ เพราะเด็กจะมีเหตุผลมากขึ้นและได้ระบายความคับข้องใจที่มีอยู่ดังที่ ชีระ ประพฤติกิจ (2538) ได้กล่าวว่าเทคนิคการปรับพฤติกรรมโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจเป็นวิธีการปรับ พฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนความสนใจจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่เหมาะสมไปสู่การกระทำอย่างอื่น หรือต่อสิ่งอื่นที่เหมาะสมกว่าโดยไม่ มีการลงโทษหรือเสริมแรง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทุกครั้งครูให้สัญญาณโดยการ เตือน ห้ามปราม แล้วชวนไปทำกิจกรรมอื่น ที่เด็กสนใจเพื่อให้เด็กเรียนรู้ว่าการทำกิจกรรม เพื่อระบายความคับข้องใจดีกว่าการก้าวร้าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ของเด็กปฐมวัยทั่ว ๆ ไปแทนการลงโทษซึ่งมักเพิ่มพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น

1.2 ควรนำวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในส่วนข้อที่ บกพร่องไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการเบี่ยงเบนความสนใจให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้ใช้วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจแทนการ ลงโทษเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปประชากรที่ใช้ควรมีอายุในระดับเดียวกัน หรือชั้น เดียวกันเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบและเลียนแบบกันในกลุ่มที่มีวุฒิภาวะพอ ๆ กัน

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปประชากรที่ใช้ควรมีจำนวนที่มากเพื่อให้ได้กลุ่ม ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มและใช้เป็นตัวแทนเด็กปฐมวัยทั่ว ๆ ไปได้มากขึ้น

2.3 ควรใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม เพื่อที่จะได้แน่ใจว่าการปรับพฤติกรรมโดยวิธีนี้ได้ผลอย่างแท้จริง

2.4 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เกี่ยวกับเด็ก เช่น อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางครอบครัว ฯลฯ เพื่อที่จะได้เห็นผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเดชา.
กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **คู่มือหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.
กานติมา สิริวิเศษ. (2550). **ผลของกิจกรรมการเดินบัลเล่ต์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ฉลอง ภิมย์รัตน์. (2521). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: ประจักษ์การพิมพ์.
- นัทรไชย เสลา. (2542). **การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย**.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณรงค์ศักดิ์ ดิสจันทร์. (2545). **ผลของการใช้เทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึง
ประสงค์ (DRA) และเทคนิคการเสริมแรงแบบยืดเวลา (DRL) ต่อการลดพฤติกรรม
ก้าวร้าว สำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2541). **จิตวิทยาสังคม**. นนทบุรี: SR printing.
- ธีรพร อูวรรณ โณ. (2539). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็กหน่วยที่ 1-7**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธีระ ประพฤติกิจ. (2538). **คู่มือ พฤติกรรมบำบัด**. เพชรบุรี: เพชรบุรีการพิมพ์.
- _____. (2538). **ทฤษฎีบุคลิกภาพและการทำจิตบำบัด**. ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง
- นราวดี นิภาพฤกษ์. (2548). **ผลการใช้กิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรม
ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประคินันท์ อุปรมย์. (2539). **พฤติกรรมวัยเด็ก**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประภาพรรณ สุวรรณสุข และคณะ. (2535). **การเสริมสร้างลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา**
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2524). **พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒประสานมิตร.

ผกา สัตยธรรม. (2535). **สุขภาพจิตเด็ก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผดุง อารยะวิญญู. (2542). **เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ฤทธิจรูญ. (2548). **หลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เคอร์บีสเฮ้าส์.

พัชรา พุ่มพชาติ. (2533). **อิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย**.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ
ประสานมิตร.

เพ็ญสุข ไทยอุดมทรัพย์. (2551). **การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัยในเมือง
และในชนบท อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ภัททิยา กฤษณะพันธุ์. (2540). **ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรม
ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มนิต อินทะซุบ. (2552). **เรื่องการปรับพฤติกรรมเด็ก**. ค้นเมื่อ มกราคม 7, 2552, จาก <http://www.gotoknow.org/blog/inpanithan-2/166394>

ยุทธ ไถยวรรณ. (2549). **สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

รุจา เจนวิระนนท์. (2549). **การปรับพฤติกรรม**. ค้นเมื่อ มิถุนายน 22, 2549, จาก <http://www.happyhomeclinic.com/au10-bm.htm>

รังสิมา สีนะพงษ์พิพิธ. (2540). **ผลการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในวัย
เด็กก่อนเข้าเรียน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักขณา สิริวัฒน์. (2545). **สุขวิทยาจิตและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วาริน ลิตา. (2550). **เทคนิควิธีการปรับพฤติกรรมเด็ก**. ค้นเมื่อ กันยายน 18, 2550, จาก
<http://www.lpmp.org/images/stories/ppp.doc>

วินัย รังสินันท์. (2539). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9-15**.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิณา ประชากุล. (2547). **ผลของการเล่นวัสดุปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย**.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒประสานมิตร.

- วันเพ็ญ บุญประกอบ. (2552). **ทำไมต้องใส่ใจพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก**. ค้นเมื่อ
กันยายน 27, 2552, จาก <http://www.plearnpattana.com/zms/index.php>
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2548). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2544). **จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8-15**.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2549). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทร์เอม. (2544). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรางค์ ใศวัตระกูล. (2548). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อดิวัฒน์ พรหมาสา. (2549). **การสังเกตและการประเมินพฤติกรรม**. ค้นเมื่อ มิถุนายน 22, 2549,
จาก http://www.academic.hcu.ac.th/forum/bourd_posts.asp
- www.Hrcenter.co.th. (2552). **การปรับพฤติกรรม**. ค้นเมื่อ สิงหาคม 31, 2552, จาก
<http://www.hrtothai.com/index.php>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก**วิธีเขียนเบนความสนใจสำหรับเด็กปฐมวัย**

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 1

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่รุนแรง เช่น โต้เถียง คำ หรือ ทะเลาะกัน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่รุนแรงที่ละน้อย โดยไม่มีการลงโทษ

2.2 เพื่อปรับเปลี่ยนอารมณ์ หรือหยุดพฤติกรรมคับข้องใจ

3. เทคนิควิธี

3.1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น โต้เถียงกัน เรียกเด็กทั้ง 2 คนให้เข้ามาหา

3.2 ถามเด็กว่าใครอยากช่วยครูทำงานบ้าง เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ

3.3 ให้เด็กทั้ง 2 คนช่วยเหลือครูเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น จัดโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ โดยครูให้ความช่วยเหลือ

3.4 กล่าวชมเชย เมื่อเด็กทำงานเสร็จเรียบร้อย

4. การประเมินผลและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ว่าลดลงหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด

4.2 ติดตามผลว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมแบบเดิมและกับเพื่อนคนเดิมหรือคนอื่น ๆ หรือไม่

4.3 ถ้าเด็กลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่นั่นลงแล้วจะมีการเสริมแรงด้วยการชมหรือกอด เพื่อแสดงความชื่นชมเด็ก

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 2

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมทำลายข้าวของ เช่น ขว้างปาสิ่งของ หรือทำลายของเล่น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อลดพฤติกรรมการขว้างปาสิ่งของ หรือทำลายของเล่นของเด็กปฐมวัย ที่ละน้อย โดยไม่มีการลงโทษ

2.2 เพื่อบอกถึงโทษของการขว้างปาสิ่งของ หรือทำลายของเล่น

3. เทคนิควิธี

3.1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมการขว้างปาสิ่งของ หรือทำลายของเล่น ชั่วขณะพฤติกรรมดังกล่าว โดยการเรียกชื่อเด็ก

3.2 เล่านิทานเรื่องเด็กชอบทำลายข้าวของ หรือนิทานที่ครูแต่งขึ้นมาเองเกี่ยวกับการเล่นที่ผิดวิธีให้เด็กฟังเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ

3.3 ซักถาม อภิปรายเกี่ยวกับนิทานที่เด็กได้ฟังว่า การปฏิบัติตนในการเล่นแบบผิดวิธี ผลของการเล่นผิดวิธีเป็นอย่างไร

4. การประเมินผลและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมขว้างปาสิ่งของ ว่าลดลงหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด

4.2 ถ้าเด็กมีพฤติกรรมที่ดี ควรมีการเสริมแรงโดยการกล่าวชมเชย

5. ภาคผนวก

นิทานเรื่อง ช่วยเก็บด้วยนะ

ณ บ้านหลังหนึ่งมีพี่น้องสองคน หนูก้าเป็นพี่ชาย มีน้องสาวชื่อหนูก้อย ทั้งสองชอบรื้อเอาของเล่นออกมาหมดกล่อง และเล่นกันอย่างสนุกสนาน จนของเล่นกระจัดกระจายเต็มห้องไปหมด หนูก้อยชอบเอาของเล่นมาขว้างปาเล่น ส่วนพี่ชายชื่อก้าชอบเอาไม้มาตีของเล่นทำเป็นกลอง คุณแม่สอนว่าถ้าไม่เล่นของเล่นอันไหนแล้วก็ให้เก็บอันเก่าก่อนที่จะรื้ออันใหม่ออกมา หนูก้าและหนูก้อยก็ไม่เชื่อฟัง อยู่มาวันหนึ่ง หนูก้าและหนูก้อยก็เล่นของเล่นเหมือนอย่างเคยจนของเล่นเต็มพื้นไปหมด ทั้งสองเล่นจนเบื่อเลยชวนกันเล่น ไล่จับกันในห้อง พี่ก้าไล่จับน้องก้อย ทั้งสองล้มไป

ว่าพื้นที่ห้องมีของเล่นเต็มไปหมด น้องก็ยวิ่งหนีพี่กล้า จนวิ่งไปเหยียบของเล่นลื่นล้ม หัวไปฟาดขอบโต๊ะจนเลือดออก ส่วนพี่กล้าวิ่งตามเข้าไปเหยียบของเล่นที่ตัวเองรื้อออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ จนดำเท้าเลือดออก ทั้งสองร้องไห้เสียงดัง จนแม่ได้ยินรีบวิ่งเข้ามาดู และพาทั้งสองไปหาหมอทำแผล คุณแม่ว่าเห็นไหมคุณแม่สอนว่า ถ้าไม่เล่นของเล่นอันไหนแล้ว ก็ให้เก็บอันเก่าก่อนที่จะรื้ออันใหม่ออกมา และเล่นดี ๆ ไม่ควรขว้างปาของเล่นจนเต็มห้อง คราวนี้หนูกล้าและหนูก้อยจะเชื่อฟังแม่หรือยัง หนูกล้าและหนูก้อยจึงอาสาช่วยกันเก็บของเล่น หนูกล้าและหนูก้อยได้รับบทเรียนที่ทำให้เก็บตัว หนูกล้าเป็นพี่จึงต้องทำตัวอย่างที่ดีให้หนูก้อยดู ทั้งสองช่วยกันเก็บของเล่นที่ไม่เล่นแล้วลงกล่อง ทั้งสองก็ลงไปมองหาของเล่นที่อาจจะหลงเข้าไปใต้เตียง แล้วหนูก้อยก็เจอของเล่นที่หายไป ทั้งสองดีใจมาก คุณแม่ดีใจมากที่สุดที่หนูกล้าและหนูก้อยเป็นเด็กดี คุณแม่จึงมีของขวัญเป็นรางวัล หนูกล้าและหนูก้อยมีความสุขที่สุดที่ได้ช่วยคุณแม่ ตั้งแต่นั้นมาทั้งคู่ก็เล่นของเล่นกันอย่างเรียบร้อยเล่นเสร็จก็เก็บเข้าที่...

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 3

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมสงบ ใช้คำหยาบ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อลดพฤติกรรมสงบ ใช้คำหยาบของเด็กปฐมวัย

2.2 เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการพูดที่ไพเราะ

3. เทคนิควิธี

3.1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรม สบถหรือด่าเพื่อน ใช้คำหยาบ ครูต้องไม่ให้ความสนใจ ทำเป็นไม่ได้ยินที่เด็กพูด

3.2 ครูเล่านิทานเกี่ยวกับการพูด การใช้คำหยาบคายเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจแล้วถามความคิดเห็นของเด็กว่า เด็กอยากพูดคุยกับคนประเภทไหน เช่น คนพูดจาไพเราะ หรือคนพูดจาหยาบคาย

3.3 ถามเด็กว่าทำไมคนเราจึงชอบพูดคุยกับคนที่พูดจาไพเราะ และทำไมถึงไม่ชอบพูดคุยกับคนที่พูดจาหยาบคาย

4. การประเมินและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมสงบ ใช้คำหยาบของเด็กปฐมวัยว่าลดลงหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด

4.2 ติดตามผลว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมสงบ ใช้คำหยาบหรือไม่

4.3 ถ้าเด็กพูดจาไพเราะ ครูเสริมแรงโดยการกล่าวชมเชย และยิ้มให้หรือพยักหน้า

5. ภาคผนวก

นิทาน เรื่องเจ้าหญิงปากเป็ด

ณ เมืองแห่งหนึ่ง มีเจ้าหญิงแสนสวยชื่อ อูทัยเทวี มีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง จี๋โมโห เอาแต่ใจตัวเอง ชอบพูดจาหยาบคาย วันหนึ่งเจ้าหญิงอูทัยเทวีเดินถือลูกแก้วเดินเล่นในสวนดอกไม้ เจ้าหญิงเดินสะดุดรากไม้จึงทำให้ลูกแก้วกลิ้งตกลงไปในบ่อน้ำ เจ้าหญิงอูทัยเทวีรับสั่งให้ทหารลงไปงมลูกแก้วในบ่อน้ำ แต่ทหารมหาลูกแก้วไม่เจอเจ้าหญิงอูทัยเทวีโมโหทหารมากจึงพูดจาหยาบคาย คำว่าทหารต่าง ๆ นานา แม่มดใจร้ายจี๋ไม่กวาดผ่านมาเห็นเจ้าหญิงอูทัยเทวีกำลังพูดจาหยาบคายคำว่าทหาร แม่มดจึงฉีกที่เจ้าหญิงสวยกว่าตนจึงร้ายมนต์คาถาเสกให้เจ้าหญิงที่กำลังพูดจาหยาบ

คาย มีปากกลายเป็น “ปากเปิด” แต่โชคยังดีที่นางฟ้าบินผ่านมาได้ยื่นแม่มดเสกเจ้าหญิงอุทัยเทวี ให้มีปากเป็นปากเปิด นางฟ้าจึงใช้ไม้เท้าวิเศษเสกให้พระแก้วเจ้าหญิงกลับมา มีปากที่สวยงามเหมือนดังเดิมก็ต่อเมื่อเจ้าหญิงพูดสุภาพอ่อนโยนและมีคนอวยพรให้เจ้าหญิงอุทัยเทวีกลับมาสวยงามเหมือนดังเดิม เมื่อเจ้าหญิงมีปากเหมือนปากเปิดก็ยังอับอายข้าทาสบริวาร ทำให้ยังเป็นคนเจ้าโมโห อารมณ์ร้าย พูดจาหยาบคายมากยิ่งขึ้น อยู่มาวันหนึ่ง เจ้าหญิงกำลังนอนหลับ ก็ได้ฝันถึงตัวเองเดินเล่นในสวนดอกไม้ พูดกับทหารด้วยคำพูดที่สุภาพอ่อนโยน เจ้าหญิงอุทัยเทวีตกใจตื่นขึ้นมา รีบไปเล่าให้พระราชินีฟังถึงความฝันของตัวเอง พระราชินีคิดว่าถ้าลูกอยากมีปากสวยงามเหมือนดังเดิมก็ลองพูดสุภาพอ่อนโยนกับข้าทาสบริวารซิลูก เมื่อเจ้าหญิงอุทัยเทวีได้ยินเช่นนั้น ก็คิดขึ้นมาได้ว่าถ้าเราลองพูดเพราะ ๆ กับข้าทาสบริวาร ปากเปิดอาจจะหาย เจ้าหญิงอุทัยเทวีก็เริ่มพูดเพราะ ๆ กับข้าทาสบริวาร ทุกคนต่างแปลกใจที่เจ้าหญิงเปลี่ยนไปไม่เจ้าโมโห ไม่พูดคำหยาบ ไม่ด่าว่าข้าทาสบริวารเหมือนอย่างเคย ทุกคนต่างอวยพรให้เจ้าหญิงกลับมาเป็นเจ้าหญิงที่มีรูปโฉมที่สวยงามเหมือนอย่างเคย เมื่อสิ้นคำอวยพรของข้าทาสบริวาร เจ้าหญิงอุทัยเทวีก็มีรูปโฉมที่งดงามอีกครั้งหนึ่ง ปากที่เคยเป็นปากเปิดก็หายไป เจ้าหญิงดีใจมากและสัญญาว่า ต่อไปนี้จะพูดจาสุภาพไม่เป็นคนเจ้าโมโหเอาแต่ใจตัวเองอีกต่อไป

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 4

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมเถียงครู หรือล้อเลียนครู

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อย

2.2 เพื่อให้เด็กรู้จักการมีสัมมาคารวะ

3. เทคนิควิธี

3.1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมโต้เถียง หรือล้อเลียน ครูวางเฉยไม่ต่อล้อต่อเถียง

3.2 ชวนเด็กทั้งห้องมาฟังนิทานเรื่อง “เด็กดีที่ไม่ล้อเลียน” โดยครูเป็นผู้แตงนิทานเอง ที่มีคติสอดแทรกให้เด็กคิดเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ

3.3 ตั้งคำถามจากนิทานที่เล่าให้เด็กฟัง ว่าใครเป็นเด็กดีและเด็กดีปฏิบัติตนอย่างไร

4. การประเมินผลและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมการโต้เถียงหรือล้อเลียนครู ว่าลดลงหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด

4.2 ติดตามผลว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมแบบเดิมหรือไม่

4.3 ถ้าเด็กลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่ลงแล้วจะมีการเสริมแรงด้วยการชมหรือกอด เพื่อแสดงความชื่นชมเด็ก

5. ภาคผนวก

นิทานเรื่อง เด็กดี

ใหม่เป็นเด็กที่เติบโตมาท่ามกลางการเลี้ยงดูอย่างตามใจของพ่อแม่ เนื่องจากใหม่เป็นลูกคนเดียว จึงทำให้เขาเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง นิสัยของใหม่เป็นที่เอือมระอาของเพื่อน ๆ พุดอะไรใหม่ก็มักจะล้อเลียนและพุดตาม อยู่มาวันหนึ่ง ใหม่เกิดนึกสนุกขึ้นมาอยากพุดล้อเลียนครู เมื่อครูพุดอะไรใหม่ก็มักจะพุดตามแต่ครูกลับไม่สนใจใหม่ ใหม่แปลกใจที่ครูกลับนิ่งเฉยใหม่ก็ไม่ลดความพยายามที่จะพุดล้อเลียนครูเพื่อให้ครูสนใจใหม่ แต่ครูกลับสนใจเพื่อน ๆ แทน ซึ่งใหม่มีนิสัยตรงกันข้ามกับแดงโมที่มีนิสัยน่ารัก เรียบร้อยชอบช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อแดงโมเห็นคุณครูถือของแดงโมจะรีบเข้าไปช่วยถือของ ทำให้แดงโมเป็นที่รักของคุณครูและเพื่อน ๆ เวลาคุณครูพุดหรือกำลังสอนหนังสือแดงโมจะตั้งใจฟัง และคอยตอบคำถามคุณครู ทำให้แดงโมมักจะจะได้เสียง

ปรบมือจากเพื่อน ๆ อยู่เสมอแต่ตรงข้ามกับใหม่ ใหม่ชอบพูดตามและล้อเลียนทำให้เพื่อน ๆ รำคาญ ไม่อยากเล่นกับใหม่ ทำให้ใหม่ต้องนั่งเหงาทั้งวัน ใหม่เหงามากที่ไม่มีเพื่อนเล่นด้วย ใหม่เลยนั่ง ร้องไห้ คุณครูเดินมาพบเลยเข้าไปถามว่า น้องใหม่เป็นอะไรคะ ใหม่ตอบว่า “ไม่มีใครอยากเล่นกับ ใหม่เลยคะ” คุณครูถามว่า อ้าวทำไมล่ะคะ ใหม่บอกว่าเพื่อน ๆ บอกว่าใหม่ชอบพูดล้อเลียนเพื่อน เลยไม่มีใครอยากเล่นด้วย คุณครูพูดว่าแล้วใหม่อยากมีเพื่อนเล่นใหม่คะ ใหม่ตอบว่า ยากคะ ถ้าใหม่ อยากมีเพื่อนเล่นใหม่จะต้องไม่พูดล้อเลียนเพื่อนหรือคนอื่น ๆ เพราะการพูดล้อเลียนคนอื่น ทำให้ เป็นเด็กไม่น่ารัก และไม่มีใครอยากพูดด้วย หรืออยากเล่นกับใหม่ ใหม่พูดว่าต่อไปนี่ใหม่จะเป็น เด็กน่ารัก เพื่อน ๆ จะได้เล่นกับใหม่และคุณครูจะได้รักใหม่ด้วยคะ

ตั้งแต่นั้นมาใหม่ก็เลิกพูดล้อเลียนทุกคน ทำให้เพื่อน ๆ และแดงโมเล่นกับใหม่ ใหม่ดีใจมากที่เพื่อน ๆ ยอมเล่นกับใหม่ ใหม่มีความสุขมากใหม่รักเพื่อน ๆ และรักคุณครูมากคะ

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 5

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ เช่น ทำลายสิ่งของตนเองและผู้อื่น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อย

2.2 เพื่อปรับเปลี่ยนอารมณ์ หรือหยุดพฤติกรรมก้าวร้าว

3. เทคนิควิธี

3.1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวครูทำเป็นไม่สนใจ

3.2 ชวนเด็กทำกิจกรรมที่เด็กสนใจหรือพาไปเล่นตามมุมเพื่อให้ระบายอารมณ์

คับข้องใจ

4. การประเมินและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวว่าลดลงหรือไม่

4.2 สังเกตว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแบบเดิมและสถานการณ์เดิมหรือไม่

4.3 ถ้าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงให้ยกย่องชมเชยต่อหน้าเพื่อน ๆ

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 6

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมรบกวนเด็กอื่นในชั้น เช่น ส่งเสียงกรีดคราด และพฤติกรรมพูดอะอะ
โวยวาย

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อยโดยไม่มีการลงโทษ

2.2 เพื่อให้เด็กมีมารยาท และรู้จักเกรงใจผู้อื่น

3. เทคนิควิธี

3.1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวครูจะแสดงท่าทีที่ไม่สนใจ

3.2 นำเด็กออกจากกลุ่มเพื่อนให้ไปนั่งในมุมสงบ (Time out) เพื่อให้เด็กสงบและหยุด
พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนั้น

3.3 ระยะเวลาที่ใช้ไม่ควรใช้เวลานานเกินอายุของเด็ก เช่น เด็กอายุ 3 ขวบ ไม่ควรใช้
เวลาเกิน 3 นาทีและสามารถเพิ่มเวลาตามลำดับอายุ ปีละ 1 นาที ควรบอกให้เด็กรู้ว่าจะให้เด็กสงบ
นานกี่นาที

3.4 เมื่อเด็กทำได้ตามที่กำหนดควรมีการเสริมแรงโดยการกล่าวชมเชย

4. การประเมินและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวว่าลดลงหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด

4.2 ติดตามผลว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมแบบเดิมอยู่หรือไม่อย่างไร

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 7

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมแกล้งเพื่อน หรือรังแกเพื่อน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อลดพฤติกรรมดังกล่าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อยโดยวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ

3. เทคนิควิธี

3.1 ครูเดินเข้าไปใกล้เด็กที่กำลังข่มขู่ แกล้งเพื่อน หรือรังแกเพื่อน

3.2 ชวนเด็กที่กำลังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าว ไปแสดงความสามารถอะไรก็ได้ในห้อง เช่น ร้องเพลง หรือเต้นเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ

4. การประเมินและติดตามผล

4.1 สังเกตพฤติกรรมว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมแบบเดิมอยู่หรือไม่

4.2 ถ้าเด็กลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่นั่นลงแล้ว จะมีการเสริมแรงโดยการชมเชยต่อหน้าเพื่อน

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 8

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมก้าวร้าวที่กระทำต่อคนอื่นอย่างรุนแรง เช่น พฤติกรรมตีเพื่อน กัดเพื่อน หยิกเพื่อน เตะเพื่อน ต่อยเพื่อน ผลักเพื่อน ทบตีเพื่อน เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ละน้อย โดยไม่มีการลงโทษ
- 2.2 เพื่อปรับเปลี่ยนอารมณ์ หรือหยุดพฤติกรรมคับข้องใจ

3. เทคนิควิธี

- 3.1 ครูให้สัญญาณเพื่อยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวโดยการเรียกชื่อหรือสัมผัสเบา ๆ
- 3.2 จูงเด็กทั้ง 2 คน หรือเด็กทั้งห้องไปดูสิ่งที่น่าสนใจนอกห้องเรียน เช่น สัตว์แปลก ๆ ตาม ฟันดิน
- 3.3 ให้เด็กจับคู่สลับอายุกัน 3 คน ช่วยกันหาสัตว์ตามฟันดิน แล้วออกมานำเสนอ เรื่องที่อยู่อาศัยและอาหารของสัตว์ที่นักเรียนเจอตอนทำชั่วโมง

4. การประเมินผลและติดตามผล

- 4.1 สังเกตพฤติกรรมของเด็กที่ก้าวร้าวขึ้น ว่าลดลงหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด
- 4.2 ติดตามผลว่าเด็กยังแสดงพฤติกรรมแบบเดิมและกับเพื่อนคนเดิมหรือคนอื่น ๆ หรือไม่
- 4.3 ถ้าเด็กลดพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นลงแล้วจะมีการเสริมแรงด้วยการชมหรือกอด เพื่อแสดงความชื่นชมเด็ก

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 9

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมทำร้ายร่างกายตนเองและทำร้ายร่างกายผู้อื่น เช่น หยิก ข่วน ทบตีตนเอง พฤติกรรมส่งเสียงกรีดเวลาไม่พอใจ และพฤติกรรมดื้อกับพื้นเวลาไม่พอใจ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อลดพฤติกรรมการทำร้ายตนเองของเด็กปฐมวัย
- 2.2 เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเด็กที่กำลังมีอาการคับข้องใจ

3. เทคนิควิธี

- 3.1 เมื่อเด็กแสดงอารมณ์ด้วยการทำร้ายร่างกายตนเอง ให้รีบเข้าไปหาเด็กชวนทำกิจกรรมกลางแจ้ง เพื่อผ่อนคลายความคับข้องใจ เช่น ดูนก สัตว์ ดอกไม้ ฯลฯ
- 3.2 ครูเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กสักพัก เพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและสนุก เพลิดเพลิน จึงแยกตัวออกห่าง
- 3.3 เมื่อเด็กอารมณ์ดีขึ้น ควรโอบกอดให้กำลังใจ

4. การประเมินและติดตามผล

- 4.1 สังเกตและติดตามพฤติกรรมก้าวร้าวว่าลดลงหรือไม่
- 4.2 กล่าวชมเชยเมื่อเด็กสามารถระงับอารมณ์ได้โดยไม่ทำร้ายร่างกายตนเอง

วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 10

1. พฤติกรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมทูปโต๊ะ หรือสิ่งของ เสียงดังรบกวนเพื่อน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเบี่ยงเบนพฤติกรรมจากทูปโต๊ะหรือเคาะโต๊ะไปเป็นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์

3. เทคนิควิธี

เบี่ยงเบน โดยให้เด็กที่มีปัญหาและเด็กทั้งห้องทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ เช่น เคาะหรือตีกลองร่วมกัน

4. การประเมินและติดตามผล

4.1 สังเกตและติดตามพฤติกรรมก้าวร้าวว่าลดลงหรือไม่

4.2 กล่าวชมเชยเมื่อเด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระประกอบจังหวะตามจินตนาการของตนเอง

ภาคผนวก ข**แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย**

แบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย

ค.ช./ค.ญ.

คำชี้แจง ขอให้ท่านตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย โดยทำเครื่องหมาย ✓
ในช่องทำ หรือไม่ทำ ดังต่อไปนี้

ข้อที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ทำ	ไม่ทำ
1	โต้เถียงกัน		
2	ขบค้ำเพื่อน		
3	ขว้างปาสิ่งของ		
4	สบถใช้คำหยาบ		
5	เถียงครู		
6	ล้อเลียนครูและเพื่อน		
7	ทำลายสิ่งของตนเอง		
8	ทำลายสิ่งของผู้อื่น		
9	รบกวนเด็กอื่นในชั้น		
10	พูดอะอะ ไวยวาย		
11	แกล้งเพื่อน		
12	ตีเพื่อน		
13	กัดเพื่อน		
14	หยิกเพื่อน		
15	เตะเพื่อน		
16	ต่อยเพื่อน		
17	ผลักเพื่อน		
18	ทุบตีเพื่อน		
19	ทำร้ายร่างกายตนเอง		
20	ทำร้ายร่างกายผู้อื่น		
21	ส่งเสียงกรี๊ดเวลาไม่พอใจ		
22	ดิ้นกับพื้นเวลาไม่พอใจ		
23	ชอบทุบ โตะหรือสิ่งของ		

ภาคผนวก ก

**ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างวิธีการเขียนบทความสนใจกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

**ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC = คำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อ -1 = ไม่สอดคล้อง

เมื่อ 0 = ไม่แน่ใจ

เมื่อ +1 = สอดคล้อง

วิธี ที่	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3			IOC
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1	
1	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 1	✓				✓		✓			0.6
2	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 2	✓			✓			✓			1.00
3	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 3	✓			✓			✓			1.00
4	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 4	✓				✓		✓			0.6
5	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 5	✓			✓			✓			1.00
6	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 6	✓			✓			✓			1.00
7	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 7	✓			✓			✓			1.00
8	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 8	✓			✓			✓			1.00

วิธี ที่	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3			IOC
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1	
9	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 9	✓			✓					✓	0.6
10	วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ กรณีที่ 10	✓			✓			✓			1.00
รวม										0.88	

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบตรวจสอบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก
ปฐมวัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อของพฤติกรรมการมีสมาธิกับ
วัตถุประสงค์

$$\sum R = \text{ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$n = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$\text{เมื่อ } -1 = \text{ไม่สอดคล้อง}$$

$$\text{เมื่อ } 0 = \text{ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง}$$

$$\text{เมื่อ } +1 = \text{สอดคล้อง}$$

ข้อ ที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3			IOC
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1	
1	โต้เถียงกัน	✓			✓			✓			1.00
2	ชอบค่าเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
3	ขว้างปาสิ่งของ	✓			✓			✓			1.00
4	สบถ ใช้คำหยาบ	✓			✓			✓			1.00
5	ล้อเลียนครูและเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
6	เถียงครู	✓			✓			✓			1.00
7	ทำลายสิ่งของตนเอง	✓			✓			✓			1.00
8	ทำลายสิ่งของผู้อื่น	✓			✓			✓			1.00
9	รบกวนเด็กอื่นในชั้น	✓			✓			✓			1.00
10	พูดอะอะ โวยวาย	✓			✓			✓			1.00
11	แกล้งเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
12	ตีเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
13	กัดเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
14	หยิกเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
15	เตะเพื่อน	✓			✓			✓			1.00

ข้อ ที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3			IOC
		+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1	
16	ต่อเยเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
17	ผลักเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
18	ทุดตีเพื่อน	✓			✓			✓			1.00
19	คืนกับพินเวลาไม่ พอใจ	✓			✓			✓			1.00
20	ทำร้ายร่างกายตนเอง	✓			✓					✓	0.6
21	ทำร้ายร่างกายผู้อื่น	✓			✓			✓			1.00
22	ส่งเสียงกรี๊ดเวลาไม่ พอใจ	✓			✓			✓			1.00
23	ชอบทุดโต๊ะหรือ สิ่งของ	✓			✓			✓			1.00
รวม										0.98	

ภาคผนวก ง

ตารางสรุปผลการตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างก่อน
และหลังการทดลองในช่วงเวลาที่สังเกต 8 สัปดาห์

**ตาราง สรุปผลการตรวจสอบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว
ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง**

ข้อที่	ชื่อ-สกุล																							
		1. โต้เถียงกัน	2. ชอบด่าเพื่อน	3. ขว้างปาสิ่งของ	4. สบต่าใช้คำหยาบ	5. เถียงครู	6. ส่อเคียดแค้นครูและเพื่อน	7. ทำลายสิ่งของตนเอง	8. ทำลายสิ่งของผู้อื่น	9. รมกวนเด็กอื่นในชั้น	10. พุดตะแคงโวยวาย	11. แกล้งเพื่อน	12. ด่าเพื่อน	13. กัดเพื่อน	14. หยิกเพื่อน	15. เตะเพื่อน	16. ด้อยเพื่อน	17. ผลักเพื่อน	18. ขูดขีดเพื่อน	19. ทำร้ายร่างกายตนเอง	20. ทำร้ายร่างกายผู้อื่น	21. ส่งเสียงกรี๊ดเวลาไม่พอใจ	22. ดิ้นกับพื้นเวลาไม่พอใจ	23. ชอบบ่นโทษหรือสิ่งของ
1	ค.ช.เจี๊ง				✓		✓			✓	✓	✓	✓			✓	✓							
2	ค.ช.อาท			✓	✓					✓		✓	✓				✓	✓						
3	ค.ช.จ๊อต				✓					✓						✓		✓						
4	ค.ช.เอแทน																						✓	
5	ค.ช.บีม		✓	✓	✓				✓	✓		✓	✓		✓			✓	✓					
6	ค.ญ.จ๊ีบแจง												✓											
7	ค.ญ.ค้าย				✓																			
8	ค.ญ.มั้งค์	✓										✓		✓										
9	ค.ญ.มุก				✓								✓											
10	ค.ช.ปอนด์			✓	✓					✓						✓								
11	ค.ช.บาส			✓	✓					✓														✓
12	ค.ญ.หมี	✓	✓		✓								✓		✓			✓						
13	ค.ญ.อ้อ			✓	✓			✓					✓		✓			✓						
14	ค.ญ.เอิร์ธ				✓																			
15	ค.ญ.อุณ						✓		✓						✓									
16	ค.ช.โต๊			✓	✓					✓		✓	✓											
17	ค.ช.กুমิ			✓	✓		✓			✓		✓	✓			✓								✓
18	ค.ญ.ปลื้ม						✓																	
19	ค.ญ.นุ่น				✓								✓		✓									
20	ค.ญ.เนย												✓		✓			✓						
สรุปจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว		2	2	7	14	0	4	1	2	8	1	5	12	0	7	5	2	5	1	0	0	0	1	2

ภาคผนวก จ

**ตัวอย่างการคำนวณเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (เตะเพื่อน)
ก่อนและหลังการทดลอง**

การคำนวณเพื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (ตะเพื่อน)
ก่อนและหลังการทดลอง

การตรวจสอบ ความถี่	ก่อน	หลัง	รวม
ทำ	5 a	0 b	5
ไม่ทำ	15 c	20 d	35
รวม	20	20	40

$$\chi^2 = \frac{N(ad - bc)^2}{(a + b)(c + d)(a + c)(b + d)}$$

$$\text{เมื่อ } df = 1$$

$$\text{แทนสูตร } \chi^2 = \frac{40(5 \times 20 - 0 \times 15)^2}{(5 + 0)(15 + 20)(5 + 15)(0 + 20)}$$

$$= \frac{40(100 - 0)^2}{(5)(35)(20)(20)}$$

$$= \frac{400,000}{70,000}$$

$$\chi^2 = 5.714$$

ภาคผนวก ฉ

หนังสือราชการขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย



ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ ๗ ๓๒๐

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๗๖๐๐๐

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ประพตติกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์

ด้วย นางสาวบุษยา จอมแก้ว รหัสนักศึกษา ๕๐๕๑๕๖๐๐๒ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพตติกิจ เป็นประธานที่ปรึกษา ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วนั้น

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

สุมาลี พงศ์ดิษฐ์

(ดร.สุมาลี พงศ์ดิษฐ์ ไพบูลย์)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทร. ๐-๓๒๔๕-๓๓๐๐ ต่อ ๑๓๑๓ หรือ ๐-๓๒๔๐-๕๕๕๘

โทรสาร ๐-๓๒๔๐-๕๕๕๘



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี งามสมบัติ

ด้วย นางสาวบุษยา จอมแก้ว รหัสนักศึกษา ๕๐๕๑๕๖๐๐๒ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ เป็นประธานที่ปรึกษา ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

วิมล ฟูพุ่ม

(ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรินทร์ พูลเพชรพันธุ์

ด้วย นางสาวบุษยา จอมแก้ว รหัสนักศึกษา ๕๐๕๑๕๖๐๐๒ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ เป็นประธานที่ปรึกษา ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

สุมาลี พ.ไพบูรณ์

(ดร.สุมาลี พงศ์ดิยะไพบูรณ์)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ประพฤติกิจ
ข้าราชการบำนาญ อดีตรองศาสตราจารย์สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี งามสมบัติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัชรินทร์ พูลเพ็ชรพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี